

Senioriopettaja

Nro 2/2018

23.3.2018

**Varaudu tulevaisuuteesi
Kummikoulu Keniassa
Osallistu kansikuvakilpailuun**

Senioriopettaja

Nro 2/2018 23.3.2018

**Laadi ajoissa sinulle tärkeät asiakirjat:
Asianhoitovaltakirja, hoitotahto, testamentti ja avioehto.**

Tässä numerossa

- 4** Ilmoittaudu senioriopettajapäiville Stadiin
- 7** Puheenjohtaja: Päätä tulevaisuudestasi ajoissa
- 9** Oikea ja väärä foorumi
- 10** Huolehdi asioistasi kun vielä pystyt
- 13** Lääkärin lausumia: Aivojen terveys
- 14** Arja Saarikoski: Opin saunan läiskeessä
- 16** Kummikoulu Keniassa
- 21** Seniorikokin espanjalaisherkut
- 22** Uutisia alueilta eri puolilta Suomea
- 26** Kirjaesittelyissä ajankohtaisia teoksia

Julkaisija: Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Undervisningssektorns Seniororganisation rf

Puheenjohtaja

Erkki Kangasniemi
Bredantie 40
02700 Kauniainen
erkki.kangasniemi@gmail.com

Toiminnanjohtaja

Kirsti Lehtinen
020 748 9736
kirsti.lehtinen@oaj.fi

www.osj.fi

www.facebook.com/osjry

Sivulle pääset joko omalla tai esimerkiksi kirjastosi tietokoneella.

Postiosoite

Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
020 748 9736
Kaikki lehteen tuleva aineisto
päätoimittajalle: senioriopettaja@osj.fi

Osoite- ja jäsentietojen muutokset

Opetusalan Seniorijärjestön toimisto
020 748 9678
seniorit@oaj.fi

Päätoimittaja/toimitussihteeri

Anneli Rajaniemi

Kytöpolku 33, 00740 Helsinki

puh 040 768 8436

senioriopettaja@osj.fi

Painotuotteet
4041 0428

Ilmestyy kuusi numeroa vuodessa

Painos 22 100 kpl

ISSN 1798-6885

Toimitusneuvosto:

Marja-Terttu Halpio-Huttunen (pj), 044 293 3839

mthalpio (at) gmail.com

Arja Jääskeläinen, 044 306 9545

arjajii (at) gmail.com

Erkki Kangasniemi

erkki.kangasniemi (at) gmail.com

Kari-Veli Lehtonen, 050 582 3105

kariveli.lehtonen@gmail.com

Osmo Ukkonen, 040 763 7202

osmoukk@suomi24.fi

Anneli Rajaniemi (siht.) päätoimittaja

Taitto: Tuula Koivula ja Anneli Rajaniemi

Kirjapaino: Forssa Print, Esko Aaltosen katu 2, 30100 Forssa
puh. 03 42351

sähköposti: fkp@forssaprint.fi

Lehti julkaisee OSJ ry:n jäsenten pikkuilmoituksia maksutta.

Tilaushinta sisältyy jäsenmaksuun.

Toimituksellinen aineisto pyydetään lähettämään päätoimittajalle PC-muodossa kirjoitettuna ilman rivinvaihtoja tai pakkotavutuksia. Naputa kolme tyhjää lyöntiä kappalejaon merkiksi! Kuvat suositellaan ottamaan mahdollisimman suuressa koossa. Käytä mieluummin sähköpostia, tekstit esimerkiksi Word tai RTF muodossa. Konekirjoitettu paperikäsikirjoitus käy myös. Tekstit ja kuvat voi lähettää myös CD-levyllä. Aineisto palautetaan vain pyydettyäessä.

19. vuosikerta

Ilmestymisaikataulu 2018

Numero	Aineisto	Ilmestyy
3	25.4.2018	1.6.2018
4	1.8.2018	7.9.2018
5	12.9.2018	19.10.2018
6	7.11.2018	14.12.2018

Kansi

Pääsiäiseen liittyy monia perinteitä

Kuva: Mikael Rajaniemi

Vaalisumaa odotellessa

Presidentinvaalit ovat takana – mutta ei hätää, kyllä meillä vaaleja riittää. Kesän 2018 jälkeen katseet voi kohdistaa lokakuussa pidettäviin maakuntavaaleihin.

Äänestäminen jatkuu vuonna 2019. Eduskuntavaalit pidetään huhtikuussa ja europarlamenttivaalit kesäkuussa 2019. Vaalien määrä on herättänyt huolta äänestysinnostasta.

Alun perin maakuntavaalit oli tarkoitus järjestää yhdessä presidentinvaalien ensimmäisen kierroksen yhteydessä. Sote-ratkaisujen lykkääntyminen siirsi kuitenkin maakuntavaalit lokakuulle.

Maakuntavaalien ajankohtaa on arvosteltu. Esimerkiksi Kuntaliiton kyselyssä loppuvuonna 2017 lähes 60 prosenttia kyselyyn vastanneista kuntapäätäjistä siirtäisi ensimmäiset maakuntavaalit eduskuntavaalien yhteyteen. Muitakin vaalien yhdistämistapoja on esitetty.

Sote-uudistus tuo maakuntiin paljon valtaa ja vastuuta. Tämän vuoksi maakuntavaalit ovat ikääntyville kenties tärkeimmät vaalit, sillä maakuntavaltuustoista tulee merkityksellisiä ikäihmistien kannalta. Luonnollisesti myös monet maakuntavaltuuston tulevaisuudessa nimeämät elimet ovat tärkeitä päätösten toteuttajia.

Maakuntiin on tulossa omat lakisäätteiset vanhusneuvostot. Demokratian toteutumisen kannalta on tärkeää, että näistä tulee aidosti vaikuttavia elimiä, joita kuunnellaan ikääntyviä koskevien asioiden suunnittelussa ja valmistelussa.

Millaisia edustajia tarvitsemme maakunnalliseen hallintoon? Valtuutettujen näkökyvyn tulisi kantaa maakunnan reunasta toiseen. Paikkaa maakuntavaltuustossa voisi pitää kunnan asioita hyvin tuntevan pestinä.

Äänestäjät voivat olla toista mieltä. Ääni voi yhtä hyvin mennä maakuntatason julkikikelle, joka tunnetaan keskustaupungin lisäksi maakuntien reunoilla. Ehdokkaiden metsästyksen puolueiden piiritoimistoissa on ollut käynnissä jo jonkin aikaa.

OSJ on puolueista riippumaton valtakunnallinen järjestö. Tavoitteenamme on, että maakuntavaltuustoihin valitaan senioreiden tarpeet tuntevia edustajia iästä, sukupuolesta ja puolueesta riippumatta.

Meillä jokaisella on yksi ääni. Sen äänen toivoisi menevän sellaiselle edustajalle, joka arvostaa kaikenikäisiä kuntalaisia ja tuntee ikääntyvien kansalaisten kipukohdat.

Lopulta parhaiten pystyy vaikuttamaan asettumalla itse ehdokkaaksi. Ehdokkaaksi asettuminen lisää mahdollisuuksia tulla valituksi moniin luottamustehtäviin, vaikka äänet eivät riittäisi valtuustopaikkaan. Otatko haasteen vastaan?

Kirsti Lehtinen
toiminnanjohtaja
kirsti.lehtinen@oaj.fi

I väntan på anhopningen av val

Presidentvalet är bakom oss – men var inte orolig, nog har vi val så att det räcker till. Efter sommaren 2018 kan vi se fram emot de landskapsval som hålls i oktober.

Röstandet fortsätter under år 2019. Riksdagsvalen hålls i april och EU-valet i juni 2019. Mängden val har förorsakat ett bekymmer för intresset för att gå och rösta.

Det var i början tänkt, att landskapsvalen skulle gå av stapeln i samband med presidentvalets första omgång. Uppskjutandet av vårdreformen gjorde dock att valet i stället kommer att bli i oktober.

Tidpunkten för landskapsvalen har kritiserats. I Kommunförbundets enkät från slutet av år 2017 ville nästan 60 % av de beslutsfattare i kommunen som besvarat enkäten skjuta upp de första landskapsvalen till riksdagsvalet. Man har även framsällt andra möjligheter att kombinera valen.

Vårdreformen ger landskapen stor makt och stort ansvar. På grund av detta är land-

skapsvalen kanske de allra viktigaste för den äldre befolkningen eftersom landskapens fullmäktige blir betydelsefulla för de äldre. Naturligtvis blir också de olika organ som utnämns av landskapsfullmäktige förverkligare av viktiga beslut.

Landskapen kommer också att få egna lagstadgade äldreråd. Ur demokratisk synvinkel är det viktigt att dessa blir i realiteten fungerande organ som beaktas då man planerar och förbereder ärenden som rör de äldre.

Hurudana representanter behöver vi landskapens styrelse? De befullmäktigades synvinkel bör omfatta landskapets alla delar. En plats i landskapsfullmäktige måste vara en plats för en som är väl insatt i kommunens angelägenheter.

Väljarna kan vara av annan mening. Rösterna kan lika väl gå till en kändis som är bekant både i stadens centrum och i landskapets utkanter. Jakten på kandidater har redan en tid varit i full gång i partiernas kretsbyråer.

OSJ är en riksomfattande organisation

som står utanför partipolitiken. Vårt mål är att det väljs representanter till landskapsfullmäktige som känner till seniorernas behov oberoende av ålder, kön och politik.

Var och en av oss har en röst. Den rösten önskar man, att skulle gå till en sådan representant som respekterar kommuninvånare av alla åldrar och som känner till den åldrande befolkningen svaga punkter.

Slutligen kan man bäst påverka genom att själv ställa upp som kandidat. Genom att kandidera kan man öka sina möjligheter att bli vald till många förtroendeuppdrag fastän rösterna inte skulle vara tillräckliga för en plats i fullmäktige. Tar du emot utmaningen?

Kirsti Lehtinen
verksamhetsledare

Ulla Bäck
översättning

”Stadi on buli mutta snadi”

Valtakunnalliset senioriopettajapäivät Helsingissä

22.–23.9.2018

**Päivät järjestetään Hakaniemessä sijaitsevassa
Helsinki Congress Paasitornissa, Paasivuorenkatu 5 A.**

LAUANTAI 22.9.2018

OSJ:N KOULUTUSPÄIVÄ

- **Ilmoittautuminen koulutuspäivään klo 11.00–12.30**
Paasitornin ala-aulassa
- **Lounas klo 11.30–12.30** Paasitornin ravintolassa
- **OSJ:n järjestämä koulutuspäivä klo 12.45–17.00,**
Paasitornin juhlasali

Koulutuspäivän vierailija-alustajat ovat tutkija, kirjailija Virpi Hämeen-Anttila ja filosofian tohtori, psykologi Marja Saarenheimo. Virpi Hämeen-Anttila puhuu aiheesta lukeminen sivistyksen rakentajana ja Marja Saarenheimo hyvän vanhenemisen monimuotoisuudesta.

Koulutuspäivän ohjelmaan kuuluvat myös OAJ:n tervehdys, OSJ:n puheenjohtajan Erkki Kangasniemen katsaus ajankohtai-

siin edunvalvonta-asioihin ja toiminnanjohtaja Kirsti Lehtisen selvitys ajankohtaisista järjestöasioista.

OSJ tarjoaa osallistujille koulutuspäivän ohjelman, lauantain lounaan ja lauantain iltapäiväkahvin.

HUOM! Koulutuspäivään mahtuu yhdistysten virallisten edustajien lisäksi noin 100 ensimmäiseksi ilmoittautunutta OSJ:n jäsentä.

Yhdistysten viralliset edustajat ilmoittautuvat koulutuspäivään OSJ:n lähettämän sähköisen linkin kautta. Muut koulutuspäivään tulevat ilmoittautuvat senioriopettajapäivien järjestäjille tässä lehdessä ilmoitetulla tavalla.

Lauantain iltajuhlalta alkaen vietetään senioriopettajapäiviä, jotka ovat järjestäneet Helsingin senioriopettajat ry ja Helsingin seudun ammatilliset senioriopettajat HASO ry. Näihin senioriopettajapäivien tilaisuuksiin ilmoittaudutaan päivien järjestäjille.

Paasitornin juhlasalissa klo 19.00

Iltajuhla

Iltajuhlan esiintyjät:

Kuumat Altot laulukuoro
Slangitaituri Esko Vepsä
Disk Jockey Tapani Ripatti
Iltajuhlan juontaa Esko Vepsä

Iltajuhlassa tarjoillaan pöytiin kolmen ruokalajin illallinen ruokajuomineen (2 lasia viiniä tai olut tai virvoitusjuoma) sekä kahvi. Vaatesäilytys on Paasitornin ala-aulassa.

SUNNUNTAI 23.9.2018

VAIHTOEHTOISET OHJELMAT:

1. Opastettu kiertoajelu uudella suomalaisen Transtechin valmistamalla Artic raitiovaunulla. Kokoontuminen Paasitornin ala-aulassa klo 9.30. Kiertoajelu lähtee Hakaniemen torilta klo 10.00. Kiertoajelu kestää noin tunnin. Kiertoajelulle mahtuu 80 henkilöä.
2. Rannikkoristeily syksyiseen Itä-Helsingin saaristoon. Kokoontuminen Paasitornin ala-aulassa klo 9.30. Risteily läh-

tee Hakaniemen rannasta klo 10.00. Risteily kestää noin 1,5 tuntia. Risteilylle mahtuu 60 henkilöä.

3. Omatoimisesti voi sunnuntaina käydä Kallion kirkon messussa, Itäinen Papinkatu 2. Messu alkaa klo 10.00.

Monipuolinen buffetlounas on Paasitornin Paasiravintolassa klo 12.00–13.30. Ruokailun lomassa esiintyy Slangikuoro.

ILMOITTAUTUMINEN JA MAKSAMINEN

Ilmoittautuminen lauantain iltajuhlaan ja sunnuntain tapahtumiin:

Ilmoittaudu ja maksa valitsemasi tapahtumat Senioriopettajapäivät 2018 verkkokaupassa osoitteessa www.hasory.net. Valitse vasemmallalla olevasta valikosta **Verkkokauppa** ja sitten **Avaa tuoter ryhmä**. Napauta valitsemasi tapahtuman painiketta **Siirrä ostoskoriin**. Siirryt saman tien Ostoskoriin ja sieltä voit siirtyä **Kassalle** tai lisätä ostoskoriin lisää tapahtumia **Jatka ostoksia** painikkeella. Valittuasi kaikki haluamasi tapahtumat siirry **Kassalle**. Valitse maksetapa ja paina **Jatka** painiketta. Kirjoita avautuvalle kaavakkeelle tietosi (tähdellä merkityt kentät ovat pakollisia) ja paina sitten **Jatka** painiketta. Saat seuraavaksi yhteenvedon tilauksestasi näytölle. Hyväksy sitten tilausehdot ja paina **Siirry maksamaan** painiketta. Maksa tapahtumat pankkisi verkkopankkitunnuksilla. Maksunvälittäjänä toimii Checkout, joka näkyy tiliotteellasi maksun saajana. Tilausvahvistus tulee antamaasi sähköpostiosoitteeseen.

Jos osallistut ainoastaan lauantain koulutuspäivään, etkä ole OSJ:n yhdistysten koulutuspäiväedustaja, ilmoittaudu osoitteessa www.hasory.net. Valitse vasemmasta valikosta kohta **Ilmoittautuminen OSJ:n koulutuspäivään 22.9.2018**. Täytä avautuvan kaavakkeen kaikki tiedot ja paina **Lähetä lomake**. Saat kuittauksen onnistuneesta lähetyksestä näytöllesi.

Jos sinulle ei ole mahdollisuutta käyttää internetiä ja osallistut ainoastaan koulutuspäivään, niin ilmoittaudu lähettämällä postikortti osoitteeseen: Pentti Länne, Hiihtotie 4 A, 01280 VANTAA. Kirjoita postikorttiin nimesi, puhelinnumerosi, OSJ:n paikallisyhdistys sekä mahdollinen ruoka-allergia.

Hinnat

A	OSJ:n koulutuspäivä	la	–	OSJ maksaa
B	Iltajuhla	la	69 €	Kolmen ruokalajin illallinen, viini, kahvi ja ohjelma
C	Kiertoajelu raitiovaunulla	su	25 €	Lähtö Paasitornin ala-aulasta klo 9.30
D	Rannikkoristeily	su	25 €	Lähtö Paasitornin ala-aulasta klo 9.30
E	Buffetlounas	su	27 €	Paasiravintolassa klo 12.00-13.30

Jos sinulla ei ole internetiä eikä verkkopankkitunnuksia voit maksaa haluamasi tapahtumat henkilökohtaisella tilisiirrolla HASO ry:n pankkitilille FI72 8146 9710 1913 79. Merkitse tiedonantoja kohtaan nimesi, puhelinnumerosi ja mihin tapahtumiin A–E osallistut. Ilmoita myös mahdollinen ruoka-allergia.

Ilmoittautuminen ja maksut 8.8.2018 mennessä.

Hotellit ja niiden hinnat sekä varausmenettely on ilmoitettu Senioriopettalehden numerossa 1/2018.

Järjestävien yhdistysten yhteyshenkilöt:

Pentti Länne puh. 0400 571 828

sp. pentti.lanne@gmail.com (HASO ry)

Kimmo Hissa puh. 040 544 892

sp. kimmo.hissa@pp.inet.fi (Helsingin senioriopettajat ry)

HUOM! Yhteyshenkilöille ei voi ilmoittautua tapahtumiin puhelimitse eikä sähköpostilla, vaan ilmoittaudu tapahtumiin ilmoituksessa kerrotulla tavalla.

Tietoa Senioriopettajapäivistä löytyy myös HASO ry:n kotisivuilta www.hasory.net.

Tietoja Helsingistä seuraavien sivujen kautta:
www.visithelsinki.fi, www.myhelsinki.fi

Bongaa Stadi!

Helsingin senioriopettajat ry
Helsingin seudun ammatilliset senioriopettajat HASO ry

Eläkkeellesiirtymisikä on noussut

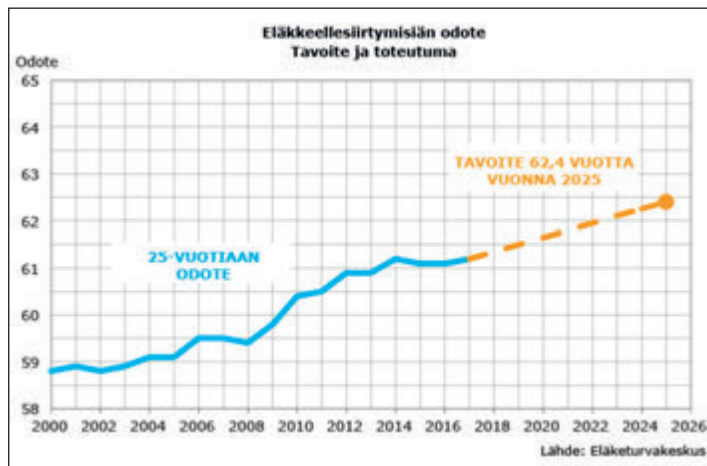
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on noussut vuosituhannen alusta 2,4 vuotta. Tavoitteena on, että vuonna 2025 eläkkeelle siirryttäisiin keskimäärin 62,4 vuoden iässä.

Eläkkeellesiirtymisiin odotetaan nousevan enemmän ensi vuonna, kun eläkeuudistuksen vaikutukset alkavat näkyä.

Vuoden alusta vanhuuseläkkeen alaikäraja nousi kolme kuukautta. Alaikäraja myöhentyy vuosittain kolme kuukautta vuoteen 2027, jolloin alhaisin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Sen jälkeen ikärajan vaikuttaa elinajan keskimääräinen kehitys.

– Vanhuuseläkkeen alaikäraja 63 vuotta on ollut pitkään suosituin eläkkeelle jäämisikä. Kun ikäraja alkaa nousta, myös eläkkeellesiirtyminen todennäköisesti

Tavoitteen saavuttaminen tasaisella vauhdilla edellyttää 0,15 vuoden nousua vuosittain. Eläkkeellesiirtymisikä on noussut erityisesti työttömyyseläkkeen lakkauttamisen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähenemisen vuoksi. Jatkossa myös vanhuuseläkeiän nosto myöhentää eläkkeelle siirtymistä.

myöhentyy, kertoo kehityspäällikkö **Jari Kannisto** Eläketurvakeskuksesta.

Vuonna 2017 eläkkeellesiirtymisiin odote 25-vuotiaalle oli 61,2 vuotta ja 50-vuotiaalle 62,8 vuotta. Eläkkeellesiirtymisiin odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, jos eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden

määrä on vakiintunut vajaan 19 000 henkilöön viime vuosina. Samaan aikaan yhä suurempi osa työkyvyttömyyseläkkeistä alkaa osaeläkkeinä.

– Viime vuosina erityisesti yli 60-vuotiaiden työllisyysaste on noussut. Keskeisiä syitä lienevät muutokset työttömyysputkessa, varhaiseläkkeiden karsiminen ja osa-aikatyön lisääntyminen, kertoo Kannisto.

Kuntokorttiarvonnassa voittajia

OSJ arpoi kaikkien vuoden 2017 kuntokortin palauttaneiden kesken kolme lahjakorttia.

Arvonnassa onnetar suosi seuraavia jäseniämme:

Kirsti Porali, Lappeenranta

Sirpa Veijalainen, Keitele

Marja-Leena Hietamäki, Jämsänkoski.

Kiitos kaikille kuntokortin palauttaneille ja onnittelut voittajille!

OSJ on postittanut palkinnot jäsentemme kotiosoitteisiin.

Jäsenhankintakilpailun voittajat arvottu

OSJ:n jäsenhankintakilpailun päävoiton eli matkan voitti **Kauko Laitinen** Vaalasta.

150 euron lahjakortti meni arvonnassa **Kerttu Alajoutsijärvelle** Rovaniemelle ja 100 euron lahjakortti **Ulla Sorjoselle** Kuopioon.

Kiitos kaikille jäsenhankintakilpailuun osallistuneille sekä onnittelut voittaneille!

OSJ on yhteydessä voittajiin.

Lyyli Juntuselle OSJ:n standaari

Oulun seudun senioriopettajat OSSO piti vuosikokouksensa 6.2. Kokouksen lopuksi puheenjohtaja **Juhani Suopanki** kiitti Lyyliä ja luovutti hänelle OSJ:n myöntämän pöytästandaarin.

Lyyli Juntunen on toiminut mm. yhdistyksen sihteerinä, taloudenhoitajana, varapuheenjohtajana, sekä OSJ:n että OSSOn matkojen järjestäjänä, neljäntoista Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun senioriopettajayh-

distyksen ”kättilönä” sekä OSJ:n hallituksen jäsenenä. Lyyliille myönnettiin hänen ansiostaan Opetusalan Seniorijärjestö ry:n kunniajäsenyys vuonna 2015. Vaikka Lyyli nyt jättääkin yhdistyksen viralliset kuviot, hänen tietotaitoaan tarvitaan jatkossakin.

Pirkko Toljamo
OSSOn sihteeri

Osson puheenjohtaja **Juhani Suopanki** luovuttaa Lyyli Juntuselle OSJ:n standaarin. Lyyli on ollut yli 20 vuotta monin eri tavoin kantava voima Oulun seudun senioriopettajissa.

Päätä itse tulevaisuudestasi

Moni meistä ajattelee tulevia vuosiaan aivan liian myöhään. Tai ehkä ajattelee, mutta ei tee mitään sen seurauksena. On järkevää ja hyödyllistä suhtautua tulevaisuuteensa realistisesti. Väistämättä me kaikki vanhenemme ja se tuo muutoksia elämäämme.

On olemassa paljon asioita, jotka kannattaa hoitaa itse silloin, kun vielä pystyy. Voit itse ratkaista suurelta osin sen, mitä myöhemmin tapahtuu omaisuudellesi, miten sinua kohdellaan tai kuka hoitaa asioita puolestasi mahdollisen vakavan sairastumisen tai onnettomuuden sattuessa.

Voit varautua tulevaisuuteen laatimalla testamentin, edunvalvontavaltuutuksen ja hoitotestamentin. Mikäli et ole vielä näin menetellyt, niin asiakirjat kannattaa tehdä ensi tilassa. Halutessasi voit muuttaa näitä asiakirjoja aina, kun siihen on aihetta.

Jokaisen kannattaa laatia testamentti riippumatta elämäntilanteestaan. Järkevillä ja ajoissa tehdyillä talouttasi koskevilla ratkaisuilla voit myös vaikuttaa siihen, miten paljon perilliset joutuvat maksamaan veroja myöhemmin mahdollisista perinnöistään.

Testamentin tulee täyttää tietyt kriteerit, muutoin se on vapaamuotoinen asiakirja. Testamentin lakiosa ja siihen liittyvät vaatimukset ovat ennalta määrättyt. Muilta osin on sinun käsissäsi se, miten paljon kenenkin tulevaisuutta haluat turvata tai mihin haluat omaisuuttasi ohjata.

Meistä jokainen voi iästä riippumatta joutua onnettomuuteen tai sairastua niin vakavasti, että ei enää itse kykene hoitamaan omia talousasioitaan tai päättämään omasta hoidostaan ja kohtelustaan. Näin käy esimerkiksi silloin, kun sairastuu vaikeaan muistisairauteen.

Edunvalvontavaltuutuksella voit itse ratkaista sen, kuka tai ketkä saavat päättää tuolloin asioistasi. Näiden henkilöiden kanssa kannattaa etukäteen sopia se, että he ovat tarvittaessa valmiit vastaanottamaan valtuutetun tai varavaltuutetun tehtävät. Valtuutukseen voit laittaa myös haluamiasi rajoituksia ja ehtoja.

Edunvalvontavaltakirja on yksinkertainen asiakirja, joka astuu voimaan vain silloin, kun lääkäri on todennut sinut kykenemättömäksi hoitamaan omia asioitasi. Sitä ei tarvitse vahvistaa etukäteen. Riittää, kun valtakirja on asianmukaisesti oikeaksi todistettu ja täyttää vaaditut muodollisuudet. Ajoissa tehty valtuutus on tärkeä suoja sekä sairastuneelle että hänen omaisilleen.

Hoitotahto on ehkä vierain mainitsemistani asiakirjoista. Sillä pystyt varmistamaan mahdollisimman hyvin sen, että sinua hoidetaan omien toiveidesi ja arvojesi mukaan esimerkiksi elvytystilanteissa.

Hoitotahtoon voi kirjata vapaamuotoisesti asioita, mitkä ovat sinulle niin tärkeitä, että haluat niistä edelleen saada osasi.

Kuva: Kari Kuukka

Hoitotahto kannattaa tehdä kirjallisesti, vaikka se on pätevä suullisestikin tehtynä. Hoitohenkilökunta on velvollinen sitä noudattamaan.

On välttämätöntä, että edellä mainituissa asiakirjoissa on todistajina kaksi esteetöntä, ulkopuolista henkilöä. Internetistä löytyy kyllä valmiita mallipohjia näidenkin asiakirjojen laatimiseen. Silti suosittelen, että nämä kannattaa ainakin tarkistuttaa asiantuntijoilla, kuten julkisilla oikeusavustajilla tai juristeilla.

Esimerkiksi itse laaditulla edunvalvontavaltuutuksella ei ole virkaa, mikäli maistraatti hylkää sen puutteellisten muotoseikkojen vuoksi juuri silloin, kun se pitäisi ottaa käyttöön. Silloinhan asiakirjaa ei voi enää laatia.

Senioriopettajalehteen ja myös kotisivuillemme tulee yksityiskohtaisempaa tietoa näistä aiheista.

Kauniaisissa 15.2.2018

Erkki Kangasniemi
puheenjohtaja

erkki.kangasniemi@gmail.com

OSALLISTU SENIORIOPETTAJA-LEHDEN KANSIKUVAKILPAILUUN

Nyt sinulla on mahdollisuus osallistua
näkyvästi oman lehtesi ulkoasuun:

NÄPPÄÄ KANSIKUVA!

Laadukkaita ja mielenkiintoa herättäviä kuvia tarvitaan jokaisen Senioriopettaja-lehden kanteen.
Kilpailun kuvia voidaan tarvittaessa käyttää myös OSJ:n tiedotuksen tarpeisiin.

AIHEET:

- Luontokuvat
- Symbolikuvat
- Senioriopettajien harrastustoiminta
- Vuoden teema: kulttuuritoiminta

Kuvat voivat olla uusia nyt keväällä otettuja tai edellisvuotisia, jotta **eri vuodenajat** ovat tulevat mukaan.

SOMMITTELU:

Ota pystykuva, johon jää tilaa kuvan yläosaan lehden logolle ja sivun alareunaan sisältöön viittaaville vinkkiotsikoille.

Ota kilpailukuvastasi **kaksi erikokoista versiota**:

- ☞ Lähetä pienikokoinen ns. näyttökuva kilpailuun. Parhaista kuvista päätoimittaja pyytää isot versiot lehden ja järjestön verkkosivujen käyttöön.
- ☞ Liitä yksi **(1) kuva**/osallistuja sähköpostin **liitteeksi**.

KILPAILUAIKA JA OSOITE:

Lähetä kuvasi **31.5.2018** mennessä päätoimittaja **Anneli Rajaniemelle** sähköpostiosoitteella senioriopettaja@osj.fi

Kirjoita sähköpostin aiheriville nimeksi

KANSIKUVAKILPAILU ja viestiosaan seuraavat asiat:

- Nimesi
- osoitteesi, sähköpostiosoitteesi ja puhelinnumerosi
- Kuvan aihe tai tiedot henkilöistä
- Kuvan ottamisaikka

Päätoimittaja valitsee voittajakuvat kesän aikana.

PALKINNOT:

Kolme parasta otosta palkitaan:

- Ensimmäinen palkinto 200 euroa
- Toinen palkinto 150 euroa
- Kolmas palkinto 100 euroa

Päätoimittajan valitsema voittajakuva julkaistaan kannessa samassa Senioriopettaja-lehdessä, jossa tulokset kerrotaan. Kuvaaja esitellään ja kahden seuraavan tiedot mainitaan. Muita tasokkaita kuvia käytetään lehden tai järjestön verkkosivujen kuvituksena. Niistä maksetaan toimitusneuvoston määrittelemä palkkio: kansikuvasta 50 euroa, lehden sisällä julkaistusta kuvasta 25 euroa/kuva.

Kuva: Matton

Väärä foorumi

Forum Romanun on tuttu kohtaupaikka vanhoilta ajoilta, mutta mikä olisi tänään oikea tai väärä foorumi? Sähköinen tietokirja kertoo, että foorumi tarkoittaa myös internetin keskustelupalstaa. Kun Rooman vapaat miehet aikanaan tapasivat torilla, niin nyt vain istutaan kotona tietovälineiden kanssa ja etäkeskustellaan. Väärä foorumi on nimeltään soitannollisten lakimiesten yhtye, mutta tässä jutussa ei musiikkia kuulu. Juridiikan puolella käsite tarkoittaa väärää oikeuspaikkaa.

Pääministereistä alkaen, presidenteistä puhumattakaan tviittaillaan. Sydän syrjällään saamme odotella viestejä tai muita vatsappeja mitä erilaisimmista aiheista. Onko tviittaustapa väärä foorumi? Kun johtajien viestit yleistyvät ja arkipäiväistyvät niin samalla menee arvovalta ja viestien merkitys. Tästä ei tunnu kukaan

olevan huolissaan. Tärkeintä on heittää kansalle nopea viesti – olen olemassa. Tiedonvälityksen nopeus on kiihtynyt, mutta niin ovat vastaanottajatkin joskus kiihtyneitä, kun myös totuudenkaltaisia väitteitä sinkoilee solkenaan.

Onko olemassa oikeaa foorumia? Foorumeita kun nykyisin on joka lähtöön. Kansalaisaloitteille on oma fooruminsa, jota on jo käytetty noin 700 kertaa. Esityksistä 18 on ylittänyt 50 000 kannattajan rajan ja siirtynyt eduskunnan käsittelyyn. Miten käy

aloitteelle ”kumotaan HE124/2017vp”? Tämän koodinimen taakse saatiin kuukaudessa yli 140 000 allekirjoittajaa, paljon tviittejä, julkisuutta ja kansalaistapaaminen Suomen Foorum Romanumilla eli Senaattintorilla. Nyt jokainen näillä vihjeillä tietää, että aloite koskee nk. aktiivimallin kumoamista eli työttömyysturvan muutoksia.

Aktiivimallialoitteen tarkoitus on eduskunnan joulukuussa hyväksytyn lain kumoaminen, mutta aloitteella on suurempi ja mielenkiintoisempi merkitys. Tällä aloitteella siirryimme ulkoparlamentariseen, mutta järjestäytyneen yhteiskunnan sisällä tapahtuvan painostustoiminnan uudelle tasolle. Jos eduskunnan juuri tekemä lainmuutos ei tyydytä, niin tehdään kumoamisaloite. On

hyvä, että käytössämme on kansalaisten aloiteoikeus, mutta viedäänkö tällä tavalla eduskunnan päätöksenteokyvyn arviointi väärälle foorumille.

Lain kumoamista koskevia aloitteita on tehty aikaisemminkin. Aktiivimallista oli kolmikantaisesti neuvoteltu, esitetty lausunnot ja päätökset tehty eduskunnassa. Aloitteella koukataan ohi eduskunnan. Aktiivimallin tapauksessa aloitteen tekijöinä julkisuudessa esiintyi yksityishenkilöitä, mutta aloitteeseen tarttuivat neuvottelupöydässä hävinneet järjestöt hyvin hanakasti. Tammikuussa saatiin myös uusi aktiivimallialoite, jonka kannatuskeräys on edelleen käynnissä.

Väärällä foorumilla ollaan, jos tulevaisuu-

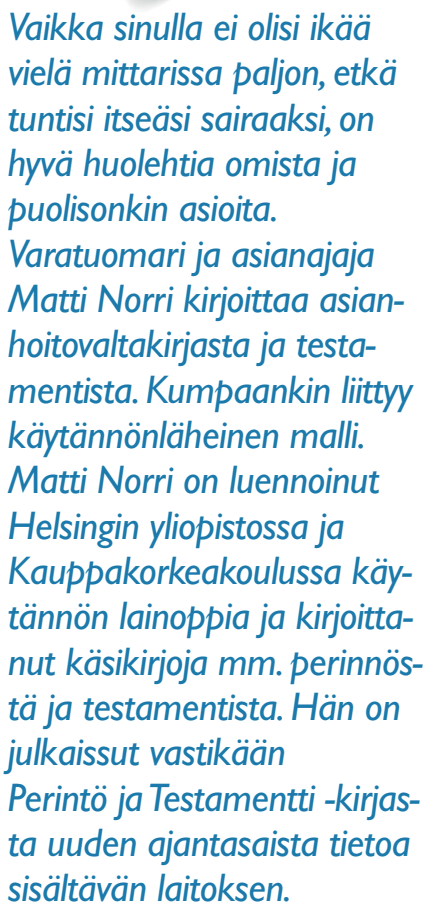
Varatuomari Markku Lemmetty
markku.lemmetty@helsinki.fi

den työmarkkinaneuvottelujen jälkeen päätöksiä pyritään muuttamaan kansalaisaloitteilla. Vestigia terrent eli jäljet pelottavat olisivat senaattorit Roomassa huokaisseet. Kevään ylioppilaskirjoituksiin esitettiin täpiksiksi populistin käsittelyä. Hyvä aihe historian, yhteiskuntaopin, ainekirjoituksen ja jopa psykologian kokeisiin.

Väärä foorumi oli myös sillä oikeusavustajalla, joka esitteli lakikirjaansa. Juttu oli niin, että toimin Lahdessa kaupunginviskaalin sijaisena ja syytin jotain onnetonta rattijuopumuksesta. Latelin rikoslain pykälää ja syytetyn avustaja ryhtyi kiivaasti selailemaan lakikirjaansa. Saadessaan puolustuspuheenvuoron hän ihmetteli suureen ääneen esittämiäni pykälää, koska hänen lakikirjassaan ko. kohdassa puhuttiin kaksintaistelusta. Kyllä, tässä luvussa oli aikaisemmin rangaistu kaksintaistelusta, mutta pykälää oli vuosia aikaisemmin muutettu ja kaksintaistelu korvattu rattijuopumuksella. Tarina ei kerro hankkiko avustaja myöhemmin uuden lakikirjan vai esittikö hän päämiehelleen edes laskua voimallisesta avustustehtävästä.

Oikea foorumi, mutta väärä paikka esitellä antikvariaattista kirjaharvinaisuutta.

*Väärällä foorumilla ollaan,
jos tulevaisuuden
työmarkkinaneuvottelujen
jälkeen päätöksiä pyritään
muuttamaan
kansalaisaloitteilla.*

hoitotahto tai laittamalla ehto valtakirjaan, jolla itse määrätään asiasta. Paras tapa on **yleisvaltakirja**. Se on koeteltu ja hyväksi havaittu.

On huolehdittava, että valtakirjassa oleva hoitotahto on lähiomaisten ja hoitavan lääkärin tiedossa.

Valtakirja pysyy voimassa valtuuttajan tultua kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan ja vielä hänen menetettyä oikeustoimikelpoisuutensa.

Vuonna 2007 säädettiin laki **edunvalvontavaltuutuksesta**. Siinä tarvitaan viranomaisten myötävaikutus, joka aiheuttaa viivästystä ja kuluja. Puolison menetettyä oikeustoimikelpoisuutensa on hankittava lääkärintodistus ja sitten se on vahvistettava maistraatissa, missä esim. Uudellamaalla menee 3–6 kuukautta ja valtakirja tulee vasta sitten voimaan. Sinä aikana kenelläkään ei ole oikeutta hoitaa asioita. Edunvalvontavaltakirja on käytännössä osoittautunut hankalaksi käyttää. Perinteinen yleisvaltakirja kelpaa paremmin 'joka lähtöön'.

TESTAMENTTI

Puolisoiden keskinäisen hallintatestamentin tarkoitus on turvata leskeksi jäävän asema. Seuraavaan malliin on otettu lesken toimintavallan turvaavat määräykset. Sen toinen idea on lykätä perinnönjako tapahtumaan molempien jälkeen. Se on leskelle perintöverotuksessa verovapaa ja lisäksi hallintaoikeuden pääomitetun arvo vähennetään perillisten verotettavasta osuudesta. Siltä osalta vero jää kokonaan pois. Sillä saa siis alennuksen perintöveroon.

Viime vuosina on oikeuskäytäntö hieman täsmentynyt. Seuraavaa mallia voi harkita:

TESTAMENTTI

1. Toisen meistä kuoltua jälkeen elävä saa hallintaoikeudella kaiken pesämme omaisuuden, olkoonpa se minkä nimistä tai laatuista tahansa, ilman tilintekovelvollisuutta perillisillemme.

Hallintaoikeutensa nojalla leski on oikeutettu, vaihtaakseen asuntoa, myymään asuntonamme käytetyn kiinteistön tai asunto-osakkeet, ostaakseen saatavilla varoilla uuden asunnon.

Jos myydyistä asunnosta saatu hinta ylittää ostettavasta asunnosta maksettavan hinnan, erotus jää leskelle hallintaoikeuksin. Jos leski haluaa muuttaa hoiva-asuntoon tai muuhun vastaan ei-omistusasuntoon, hän on silloinkin oikeutettu myymään asuntonamme käytetyn kiinteistön tai asunto-osakkeet ja käyttämään saatuja varoja asumisensa järjestämiseen, joihin varoihin hänellä tuolloinkin on vastaava hallintaoikeus.

Leski on myös oikeutettu myymään arvopapereita ja muuta sijoitettua omaisuutta sijoittaakseen varat toisin. Siltä osin kuin myydyt arvopaperit tai muu sijoitettu omaisuus on hallintaoikeusmääräyksen alaista, sanottua määräystä noudatetaan toisin sijoitettuihin varoihin. Sellaisen yhteisen omaisuuden, josta leski omistaa itse puolet, hän on oikeutettu panttaamaan ja kiinnittämään.

Leski ei ole oikeutettu lahjoittamaan tai vastikkeettomasti luovuttamaan pois tällä testamentilla saatua omaisuutta, eikä siitä määräämään myöskään uudella testamentilla.

2. Kesähuvilamme eli Lomaranta niminen tila R:No 7:16 Inkoon kunnan Wahrsin kylässä menee tyttarellemme () mikäli hän sen tahtoo. Siihen kuuluu itse kiinteistö rakennuksineen ja rakennelmineen sekä siellä olevat, sen käyttöä varten hankitut irtaimet esineet, kuten huonekalut, taloustavarat, liinavaatteet ja työkalut.

3. Toivomuksemme on, että lakiosaa ei ensiksi kuolleen jälkeen vaadita. Jos joku rintaperillisistämme kuitenkin vaatii ja saa lakiosansa, on se, mitä hän näin on saanut, vähennettävä hänen perintöosuudestaan lesken jälkeen tukkuhintaindeksillä siten korjattuna, että perusluku käytetään ensiksi kuolleen kuolinkuukauden indeksilukua ja vertailulukuna lesken kuolinkuukauden indeksilukua (tai tehokkaampi lauseke, jos halutaan, jos on tarpeen varmistaa, että testamentissa ilmaistu tahto toteutuu: supistetaan hänen oikeuttaan saada perintöä lesken jälkeen siten, että hän silloinkin saa vain lakiosan).

4. Jos leski tahtoo suorittaa lakiosan rahana, maksun on tapahduttava kolmen kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun ensiksi kuolleen jälkeen toimitettu perintöverotus on saanut lainvoiman.

5. Lastemme aviopuolisot eivät saa avio-oikeutta meiltä saatuun omaisuuteen.

Helsingissä . päivänä kuuta 2018

MN
(010244-808C)

NN
(111239-499V)

Tämän testamentin tekijät, MN ja NN, joiden henkilöllisyyden tunnemme, ovat tehneet testamentin riittävällä ymmärryksellä ja omasta vapaasta tahdostaan. MN ja NN ovat, selitettyään meille, että testamentti sisältää heidän viimeisen tahtonsa, meidän ollessamme yhtä aikaa läsnä, omakätisesti allekirjoittaneet sen.

Helsingissä . päivänä kuuta 2018

(112233-876Y)

(221134-324V)

VERON LYKKÄÄMINEN JA LESKEN ASEMAN TURVAAMINEN AVIOEHDOLLA

Lakiin on nähtävästi epähuomiossa tullut seuraava mahdollisuus ja seuraava avioehtomalli on tullut käyttöön Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen kautta. Senkin tarkoitus on turvata lesken asema, vielä enemmän kuin testamentilla on mahdollista. Tämän avioehdon vaikutus on,

- että leski pitää omansa. Siitä ei mene perintöveroa.
- ja saa puolet ensin kuolleen omaisuudesta avio-oikeuden nojalla, josta myöskään ei mene perintöveroa ensin kuolleen jälkeen. Siltä osalta perintövero tulee maksettavaksi vasta lesken kuoltua.
- jos leski on kuluttanut avioehdolla saamaansa, omaisuuden määrä on vähentynyt, siltä osalta perintövero jää pois.

Avioehto on jätettävä rekisteröitäväksi sen paikkakunnan maistraattiin, jossa jommallakummalla sopijapuolella on asunto ja koti. Avioehdon voi viedä maistraatin kansliaan itse, sen voi toimittaa sinne lähettämällä välityksellä tai sen voi lähettää postitse.

Tarvitsee vain toimittaa asiakirja kansliaan ja pyytää avioehdon rekisteröimistä.

Maistraatti laatii asiasta pöytäkirjan.

Avioliiton aikana tehty avioehto astuu

voimaan sinä päivänä, jona se annetaan maistraattiin. Maistraatti ei tutki avioehdon pätevyyttä vaan ainoastaan rekisteröi asian.

AVIOEHTO

Me allekirjoittaneet aviopuolisot sovimme, että liittomme purkautuessa kuolemaan, vainajalla ei ole avio-oikeutta lesken omaisuuteen, mutta leskellä on avio-oikeus ensiksi kuolleen omaisuuteen.

Helsingissä kuuta 2018

MN
(010248-518C)

NN
(221145-498V)

Todistavat:

(020188-765F)

(171189-836H)

Kuva: Matton

*Maistraatti rekisteröi
avioehdon.*

Mikael Rajaniemi

Katri Hamunen
LT, anestesiologian erikoislääkäri

Aivojen terveydeksi

Ihmisaivot ovat ihmeellinen kapistus. Jossain on mainittu niiden jopa olevan maailmankaikkeuden monimutkaisin rakenne. Aivot vastaanottavat, tallentavat, suodattavat ja analysoivat eri aistien välittämää tietoa kehosta ja ympäristöstä. Ne ohjaavat muun elimistön toimintaa. Aivoissa asuu niin ihmisen tietoisuus, tunteet kuin luovuuskin.

Aivojen terveys on ensisijaisen tärkeää yksilön hyvinvoinnin kannalta. Länsimaisissa hyvinvointivaltioissa aivoja vaurioittavat sairaudet ja vammat muodostavat kolmanneksen kaikesta tautitaakasta. Aivosairaudet johtavat tyypillisesti toimintakyvyn ja omatoimisuuden heikentymiseen tai menettämiseen. Kun aivojen sairauksia parantavia lääkkeitä tai muita hoitoja ei ainakaan vielä ole keksitty on aivojen terveydestä ennaltaehkäisevästi huolehtiminen olennaisen tärkeää. Hyvä uutinen on, että meillä jokaisella on monta keinoa edes auttaa aivojensa terveyttä.

Perinteiset terveelliset elämäntavat edistävät myös aivojen terveyttä ja voivat ennaltaehkäistä aivojen sairauksia. Fyysinen aktiivisuus ja liikunta vähentävät myöhäisiän muistisairauden ja kognition heikentymisen riskiä. Samoin vaikuttaa monipuolinen, runsaasti hedelmiä, kasviksia, täysjyvätuotteita sekä vähän tyydyttyneitä rasvoja ja suolaa sisältävä ruokavalio. Valtimotauti altistaa myös muistisairauksille sekä aivoinfarktille, joten valtimotautiriskin pienentäminen myös vähentää muistisairauden riskiä. Tutkijat ovat myös esittäneet, että liikunnalla ja terveellisellä monipuolisella ruokavaliolla voi olla myös suoria positiivisia vaikutuksia aivojen hermokudokseen. Nykyisen tiedon valossa mikään yksittäinen ruoka-aine ei suojaa muistisairaudelta. Kokonaisuus ratkaisee.

Aivojen monipuolinen käyttäminen, erityisesti uuden opet-

telu suojaa muistin heikentymiseltä. Kun opettelet jotain uutta asiaa tai taitoa vahvistuvat olemassa olevat hermoyhteydet ja syntyy myös uusia hermoyhteyksiä. Riittävä hyvälaatuinen uni ja pitkäaikaisen stressin välttäminen vähentävät muistiongelmien riskiä.

Tupakka ja alkoholi ovat myrkkyä aivoille. Alkoholi on suora aivomyrkky ja lisäksi alkoholin runsas käyttö altistaa muille aivojen terveyttä uhkaaville tekijöille kuten päävammat ja ylipäänsä epäterveelliset elintavat. Alkoholin kohtuullisella käytöllä on esitetty olevan positiivisia vaikutuksia verisuoni-vaikutuksia, mutta tämän hetkisen tiedon valossa alkoholia ei suositella muistisairauksien ehkäisyyn. Tupakoinnin on todettu lisäävän suoria verisuoniperäisiä aivomuutoksia ja aivojen surkastumista sekä aivosairauksille yleisesti altistavaa valtimotautiriskiä.

Päätä kannatta suojata iskuilta ja käyttää kypärää esimerkiksi pyöräillessä ja lasketellessa. Päävammat voivat aiheuttaa aivokudoksen suoraa vauriota ja aivoverenvuotoa. Lisäksi päävammat altistavat muistisairauden kehittymiselle.

Aivoverenkiertohäiriön nopea tunnistaminen ja kiireellinen hoitoon pääsy on tärkeää hoidon tuloksen kannalta. Aivoverenkiertohäiriön oireet ovat: toispuoleinen käden ja/ tai jalan voima- ja/ tai tuntoheikkous, suunpielen roikkuminen, puhehäiriö, näköhäiriö sekä tasapainohäiriö, kävelyvaikeus ja huimaus yhdessä. Soita välittömästi hätänumeroon 112, jos sinulle tai läheillesi ilmaantuu äkillisesti jokin edellä mainituista oireista. Apua tulee soittaa vaikka oireet menisivät ohikin. Lisätietoa aivoverenkiertohäiriöistä löydät esimerkiksi www.aivoliitto.fi.

Opin sauna, autuas aina

Työtoverini oli havainnut minut liikennevaloissa, viereisellä kaistalla. Olin hänen kertomansa mukaan aukonut suutani ja väännellyt naamaani tuskaisesti. Hän oli huolissaan, olinko saanut kipukohtauksen vai väittelemässä handsfree -puhelimessa. Ilmeisesti olin laulanut virttä tai maakuntalaulua: "Maa ponteva Pohjolan ääriellä on". Viihdytin aina työmatkaa ajaessani itseäni laulamalla virsiä ja kansakoulussa opittuja tunteikkaita ja mahtipontisia lauluja. Hyräilen tai ajattelen niitä edelleenkin odotushuoneissa, pitkällä lennoilla tai kuivilla luennoilla.

Reformaatiota kannattaa juhlaa, sillä se kasvatti tavalliselle rahvaalle "Hyväntiedon puun", kansakoulun. Aleksis Kivi on kuvannut Seitsemän veljeksien opintien alkua takkuseksi, mutta lopussa kiitoskin omalla tavallaan seiso. Moni suomalainen jakaa saman kokemuksen. Minun elämäni kansakoulu tuli 1949. Neljässä vuodessa rakentui sivistykseni kivijalka.

Alku oli taapertamista ihan jo pitkän, maan korvessa yksin taivalletun koulumatkan takia. Alakoulu oli tavallaan helppo, koska osasin lukea, kirjoittaa ja laskea jonkin verran kouluun mennessäni. Mutta käden huono motoriikka vei kirjoittamisesta ja laskemisesta pois suurimman viehätysten. Minusta päämäärä oli tärkeämpi kuin vaivalloinen matkanteko. Kaunokirjoituksen tilalla minulle olisi riittänyt pelkkä kirjoitus. Laskennossa numeroiden ahdistaminen ruutuhäkkeihin oli vaivalloista eikä parantanut laskutaitoa. Askartelu ei tuottanut enempää tuloksia kuin iloakaan. Virkkauskoukku ja sukkapuikot jäivät vieraisiksi. Niiden käyttö valkeni vasta vuosia myöhemmin ja muodostui sitten lähes riippuvuudeksi.

Alaluokilta otettiin kolmannen vuoden jälkeen harppaus yläkouluun. Siellä tulivat vastaan menneisyyden ja nykyajan ihmeet. Uskontotunnit olivat kuin K12 jännitysnäytelmiä, joista jäi kysymyksiä mieltä hiertämään: "Minkä vuoksi Jumala käski Abrahamin uhrata oman poikansa?" Opettaja näytti mustavalkoisen kuvataulun, jossa Abraham on juuri tekemäisillään työtä käskettyä. Mutta onneksi Jumalakin lopulta kauhistui ja käski Abrahamia lopettamaan hirmuiset ai-keensa. Jumalasta tuli minulle pitkäksi aikaa

pelottava olento, kunnes pyhäkoulu vähitellen paransi käsitykseni hänestä.

Jaakobin poikien Egyptin matka oli dekkari ja israelilaisten vaellus pois Egyptin orjuudesta kuin uhkarohkeat aavikkoseikkailut. Vasta tutustuminen lempeään Jeesukseen teki uskontotunneista levollisia.

Maantiedossa opeteltiin Suomen kaupungit rannikoilta Tornion Haminaan, ja Sisä-Suomesta Kajaanista Lahteen. Ne luettelot on tallennettu ikuisesti minun kaupunkitiedostooni, johon ei ole tehty päivityksiä sitten vuoden 1952, Lahden kaupunki -statuksen jälkeen. Uudet kaupungit näkee nyt tiekylteistä ja löytää Googlen sovelluksesta.

Toinen kiinnostava maantiedon osaamisalue olivat Suomen vesistöt. Piirsimme voipaperin läpi ne kaikki ja opettelimme ulkoa reitteineen ja laskujokineen. Jokainen joutui vuorollaan luokan eteen, karttakepillä selostustaan havainnollistaen, esittelemään läksynä olleen vesistön. Sillä tavoin isänmaa ja sen äidinkasvot painuivat sydämemme syvyyteen.

Minulle ne esiintymiset olivat tähtihetkiä. Olisin voinut jäädä jo silloin luokan eteen nautiskelemaan. Joillekin tehtävä oli ylivoimainen, jopa itkun paikka. Jännittämisen minä opin vasta paljon myöhemmin.

Luonnontiedossa parasta olivat mustapohjaiset kasvitaulut. Miten kaunis olikaan keltainen voikukka pääjuurineen ja lehtineen, jotka muodostivat ruusukkeeseen. Tuuli oli valmiina sieppaamaan taulustamme voikukan lenninsiipiset pähkylät. Myöhemmin se toikin ne meidän puutarhaamme. Anteeksi pyydellen kaivoin voikukkaa juurineen pois pihapiiristämme. Nyt Taito Shopin Taraxacum officinale -tarjotin herättelee muistoja.

Liikunta tuotti yläkoulussa iloisen yllätyksen. Kolmen tytön hiihtokilpailusta sain hopealusikan. Se on vielä tallella ja suorittaa nyt erityistehtävää: Käytän palkintoa syödessäni verigreippiä, koska sen lusikkapesän terävällä kärjellä voi rikkoa hedelmäkalvot. Varressa kiiltelee kolme koristeiviivaa.

Myöhemmissä kouluissa laskento oli ihan lempiaineeni, kunnes tulivat päässä-laskukokeet, jotka pilasivat välimme. Opettaja

kevensi tilannetta vitsintapaisella, jossa lapset laskivat päissään, mutta oikeaa vastausta ei tullut. Kolmioiden yhteneväisyyksiin liittyviä lainalaisuuksia tuumaillessa meni monta teiniajan iltaa rattoisasti. "Tasasivuisen kolmion kateettien neliöiden summa on yhtä suuri kuin hypotenuusan neliö", oli lempisääntöni. Se lienee ollut merkittävä oivallus. Mutta juuri nyt en muista, miksi.

Arkhimedeen laki tulee mieleen silloin, kun "kappaleensa yrttikylpyyn upotettuun" on saanut Spaan lattian lainehtimaan.

Entä jos reformaatiota ei olisikaan tapahtunut? Mitä sisältäisivät meidän tiedot, taidot ja hyvät tavat? Miltä näyttäisi sivistyksemme!

Saunottajat vaihtuvat, mutta opinsaunasta kuuluu vastain läiske aina vaan...

Arja Saarikoski
arjasaarikoski@gmail.com

Mummo vähentää viskin juontia

Kerran muinoin mummo näytti lääkärille punoittavaa vaivaisenluutaan ja kysyi, olisiko siinä kihti. Lääkäri sanoi, ettei ole, kihti on niin kipeä, ettei sinne päin kärsi katsoa.

Nyt se sitten iski, ja lääkärin sana toteutui. Kipeä on, katsoa ei kärsi. Kohtaus raatelee jalkaa kuin merikotkan nokka, ja mummo näkee sielunsa silmin veristen jalanriekaleitten tipahtelevan kotkan ahnaasta suusta. Säilyneet se vie pesäänsä ja syöttää poikasilleen, niin että hyvästi vain hyvin toiminut jalka, jolla on sentään tallattu maailman rantaa pitkälti.

No, jos on kihti, on kirottava. Mummon suusta purkautuneitten kirosanojen kirjo on värikäs ja monipuolinen. Siinä jäisivät toiseksi kaikki maailman ruman sanan sanojat aina Juha Vuoriseen, jonka käsialaa on Juoppohullun päiväkirja. Kihtihullun päiväkirja peittoaa sen kevyesti.

Mummo kenkkaa apteekkiin. Tuttu mies kehottaa vähentämään viskin juontia. Mummo ei muista viskiä maistaneensakaan. Apteekkityttö myy hänelle lääkettä, jonka söde lääkäripoika sanoi poistavan kivun tuossa tuokiossa. Nyt mummo siis odottelee, tuleeko tuo tuokio tänään, huomenna vai ensi viikolla eli lapsena leikityn seuraleikin mukaisesti tänä vuonna, ensi vuonna, joskus, ei koskaan.

Hän vetää varovasti sukan jalasta. Vaivaisenluu hehkuu kuin Petteri Punakuonon nokka, taapa valaistakin. Nyt sekin selviää. Petterillä oli nenässään kihti, ei se muuten olisi punoittanut. Ajatella miten lapsuuden salaisuudet paljastuvat. Joulupukki onkin naapurin setä, ja joulupukin poro kittaa viskiä niin että saa kihdin.

Äkkiä mummolle selviää toinenkin salaisuus. Maailman sekopäiset diktaattorit tekevät törpöt päätöksensä kihdin kourissa! Nyt kaikki lääkärit ilman rajoja viemään kihtilääkkeen ilosanomaa mummon lempparikeljuille, esim. Trumpille, Erdoganille ja Korean paksulle pojalle. Kun kihdin kipu poistuu, päätöksistä tulee viisaita, ihmisystävällisiä ja maailmanrauhaa rakentavia.

Maijaliisa Dieckmann

Kuva: Marja-Leena Hyvärinen

Vastaanotto koulun pihalla.

Seniorit kummikouluvierailuilla Keniaassa

Outokumpulaiset senioriopettajat Liisa ja Matti Koponen olivat mukana vierailulla kummikouluilla Keniaassa viime joulukuussa. Matkaan osallistui myös joukko Turun seudun koulutyöntekijöitä, suomalaisia kummeja ja World Visionin työntekijöitä.

Laskeudumme maastoautoilla vuorenrintettä Länsi-Keniaassa Itä-Afrikan hautavajoamaan. Tie on kuoppainen ja mutkainen, kestää lähes kaksi tuntia päästä alas laaksoon. Tulemme koulun pihalle, jossa meidät otetaan vastaan iloisella laululla ja tanssilla.

MUSKUTIN KUMMIKOULU

Paikka on erikoinen, hyvin vehreä ja kaunis, vieressä kilometrin korkuinen vuorenrinte, koulun ympärillä suuria puita ja vierei-

sellä niityllä laiduntavat lehmät. Olemme Länsi-Keniaassa lähellä Eldoretin kaupunkia Outokummun Kummun koulun ystävyyskoululla, Muskutin koululla, jota on luontevaa kutsua kummikouluksi, koska kehitysyhteistyöjärjestö World Vision on maailman suurin kummilapsijärjestö.

Miten hyvin Muskutin koulu sopiikaan Outokummun kummikouluksi, molemmilla paikkakunnilla on vuosikymmeniä toiminut kaivos, mutta nyt molemmissa kaivoksissa työ on päättynyt!

Lapset odottivat meitä koululla. Parijonnossa tanssien ja laulaen siirryimme koulun pihamaalle, jonne oli asetettu pulpetit oppilaita varten, ja meille aikuisille valkoiset muovituolit. Tanssi ja laulu jatkuivat kotvan koulun pihalla. Tervehdimme halauksin välittömiä oppilaita ja opettajia. Oppilaita oli paikalla vain noin sata, olihan lukukausien välinen loma-aika. Me kummatkin esittäydymme kertomalla lyhyesti itsestämme.

MONENLAISIA TULIAISIA

Eläkkeellä oleva opettaja **Liisa Koponen**

Tulo Muskutin koululle.

Outokummusta pyysi rehtori **Priscahin** estradille ja luovutti Kummun koulun oppilaskunnan taksvärkkipäivän tuotosta osan ”lahjashekinä” kansiossa rehtorille. Muina tuliaisina annoimme erilaisia palloja, hyppynaruja, ilmapalloja ja kuvakansioita. Myös tyhjentynyt matkalaukku otettiin kiitollisena vastaan. Tunnelma oli korkealla.

Alkuseremonioiden jälkeen hajaannuimme, jalkapallot täytettiin ja niin lapset kuin me aikuisetkin aloimme pelata lehmien joukossa. Osa lapsista alkoi piirtää. Suomen luonnosta kertovat valokuvat herättivät ihmetystä, mitä on lumi ja jää, voiko lumen alta kasvit herätä eloon.

Rehtorin ja opettajien kanssa pidettiin lyhyt kokous. Rehtori kiitti rahalahjasta uudelleen ja ilmoitti, että rahalla hankitaan asuntolaan sänkyjä. Olimme yksimielisiä siitä, että tuleva kouluyhteistyö on viestien vaihtoa, ystävyssuhteiden luomista, tiedon jakamista erilaisista elinolosuhteista, eikä niinkään taloudellista apua.

Päivä oli mukava, täynnä touhua, tunnelma lämmin ja välitön!

SUOMEN 100-VUOTISJUHLA MUSKUTISSA

Kenialainen vieraanvaraisuus on vertaansa vailla: seuraava päivä oli Suomen itsenäisyyspäivä ja maamme 100-vuotista itsenäisyyttä juhlittiin Muskutin koululla järjestetyllä hienolla ja arvokkaalla juhlalla. Kyläläiset, opettajat ja oppilaat olivat paikalla. Juhlateltat oli pystytetty, laulettiin, tanssittiin ja pidettiin puheita. Lopuksi leikattiin juhlakakku pieniksi paloiksi ja jaettiin paikalla oleville. Kakussa oli teksti: ”Finland Celebrating 100 yrs of Independence” – juhlovaa, sykähdyttävää!

CHEPYUANIN KUMMIKOULU

Kävimme myös Turun Vasaramäen koulun kummikoululla, Chepyuanin koululla Mogotiossa, joka sijaitsee noin 250 kilometriä Kenian pääkaupungista Nairobista luoteeseen. Vastaanotto oli sielläkin lämmin. Noin sata lasta, rehtori **Jackson** ja opettajat olivat meitä vastassa. Oppilaat lauloivat kättelyseremoniassa. Rehtori, johtokunnan puheenjohtaja ja alueen varapäällikkö toivottivat meidät puheissaan tervetulleiksi.

Esittelyjen jälkeen **Marko Mäenpää** luki oppilaille luokassa Liedon Taatilan koulun oppilaiden kirjoittamia kirjeitä. Oppilaat kirjoittivat omat kirjeensä Suomeen vietäväksi.

Opetimme laulamaan suomeksi joululaulun Joulupuu on rakennettu sekä leikkilaulun Pää, olkapää, peppu... Koulun oppilaat puolestaan opettivat meille laulun, jonka avulla opettelimme laskemaan kymmeneen swahilin kielellä. Ulkona lapset saivat eri pituisia hyppynaruja ja pehmofrisbeet.

TULOS KOULUVERTAILUSSA PARANI

Pihaleikkien aikana koululle saapui kuorma-autolla Vasaramäen koulun, Paimion Hanhijoen koulun ja yksityishenkilöiden lahjoittamia sänkyjä, työpöytä rehtorille sekä kirjahylly opettajien huoneeseen. Nä-mä kaikki oli tehty paikallista työvoimaa käyttäen. Sängyt ja kirjahylly luovutettiin päätösseremoniassa samoin kuin Hanhijoen ja Kriivarin koulun lahjoittamat koulutarvikkeet. Tytöille annettiin jaettavaksi kestoiteita. Tunnelma oli koko vierailun ajan lämmin ja kannustava. Vierailu päättyi kiitospuheisiin. Koulun johdon mukaan Suomesta saatu apu on suuri syy siihen, että koulu on sijoittunut aivan kärkeen viimeisimmässä alueen kouluvertailussa.

Vasaramäen koululla on pisin kokemus kummikoulutoiminnasta. Yhteistyö Chepyuanin koulun kanssa alkoi opettaja **Eevastiina Miettisen** ideasta neljä vuotta sitten. On järjestetty tapahtumia, näyteltyä ja keräyksiä, joilla on hankittu monenlaista materiaalia kenialaiselle kummikoululle. Useita opettajia on myös käynyt Keniassa. Tällä matkalla oli mukana luokanopettaja

Assi Koskelainen. Hän pitää kummikoulutoimintaa merkittävänä oppilaiden kasvun ja oppimisen tukemiseen. Hänestä on tärkeää avata lasten ja nuorten silmiä näkemään, miten vähällä materiaalilla pärjää.

TASAUSPEDAGOGIIKKA

Vasaramäen koulussa pidetään kaksi kertaa vuodessa hetki tai joskus jopa kokonainen päivä kummikoulun hyväksi.

– Tällöin mietimme, miten voisimme pyrkiä tasaamaan eroja koulujemme välillä – tätä voisi nimittää tasauspedagogiikaksi, Assi Koskelainen sanoo.

– Joskus päivää vietetään valokuvien, videoiden tai ajatusten jakamiseen, joskus taas teemme konkreettisempia asioita, kuten kirjoitamme kirjeitä ja lähetämme niitä.

– Oppilaat huomaavat, miten erilaisissa todellisuuksissa elämme. Meillä molemmilla on opittavaa toisiltamme.

Kummikoulutoiminta kuuluu opetus-suunnitelmaan. Se on monialaista ja oppilas joutuu pohtimaan arvomaailmaansa liittyviä kysymyksiä, mikä haastaa hänet uusiin tilanteisiin. Tämä on lähentänyt kahden hyvin erilaisen koulun maailmoja lähemmäs toisiaan ja rikastanut Koskelaisen mielestä koulun arkea.

KANSAINVÄLISYYSKASVATUSTA

World Visionin kouluyhteistyö on melko pienimuotoista. Kummikouluja Keniassa on kaksi ja yksi Ugandassa Valkeakosken Tart-

Kouluruokailua Chepyuangissa.

tilan koululla. Toiminnanjohtaja **Tiina Antturi** kertoo, että laajempaan yhteistyöhön järjestöllä ei ole mahdollisuuksia. Näitä nykyisiä hankkeita halutaan jatkaa, niitä pidetään tärkeinä ja niistä on paljon iloa. Tärkeimpänä ajatuksena toiminnassa on kansainvälisyyskasvatus sekä Suomessa että Keniassa.

– On hienoa tarjota suomalaisille perheille ikkuna toisenlaiseen todellisuuteen. Tämä on konkreettinen tapa kertoa suomalaisille lapsille elämästä toisessa maassa ja aivan toisenlaisissa olosuhteissa.

– Toivottavasti tämä on avartava kokemus ja antaa rohkaiseva ymmärrystä elämään myös afrikkalaisille koululaisille.

ENGLANNISTA MALLIA

Kenian koulujärjestelmä on englantilais-tyyppinen. 3–4-vuotiaina aloitettava esi-koulu tuli joitakin vuosia sitten mahdolliseksi. Peruskoulu (Primary School) kestää kahdeksan vuotta ja aloitetaan noin kuuden vuoden iässä, tosin monet aloittavat sen useita vuosia myöhemmin. Monet lapset asuvat koulujen asuntoloissa. Lukiota vastaava Secondary School on 4-vuotinen ja ammatillinen koulutus on yleensä 2–3

vuoden pituinen. Lukukausia on vuodessa kolme, lomakuukausia ovat huhti-, elo- ja joulukuu. Peruskoulu on maksuton, mutta silti kaikilla perheillä ei ole varaa lähettää lapsiaan kouluun koska koulutarvikkeet, koulupuvut ja ruoka ovat maksullisia. Opettajia on vähän ja heistä monet ovat vailla opettajakoulutusta, luokkakoko on keskimäärin 60 oppilasta, joskus jopa 100 lasta on yhdellä luokalla.

Keniassa puhutaan monia heimokieliä. Kuitenkin vain swahili ja englanti ovat virallisia kieliä ja tämän takia monilla lapsilla on koulussa kielivaikeuksia. Esimerkiksi englannin kielen taidossa on suuria eroja.

Koulujärjestelmä on hyvin kilpailuhenkinen, kokeissa ja lukukausitodistuksissa arvosanaksi annetaan se, monesko oppilas on luokassaan. Samoin koulut rankataan sen mukaan, mikä on sijaluku alueen kouluissa. Voi sanoa, että Keniassa ei ole tavoitteena saada kaikkia oppimaan perustaitoja vaan järjestelmä suosii menestyvimpiä ja varakkaimpia.

Kummikoulut Muskutin ja Chepyuanin koulut ovat kenialaisittain hyviä. Muskutissa koulurakennukset ja muut tilat ovat hyvät, Chepyuanissa on enemmän puuteita.

Vierailijat Nairobissa: Marjo Lilja, Marko Mäenpää, Matti Koponen, Assi Koskelainen, Suvi Mäenpää ja Liisa Koponen.

MIELIINPAINUVA KOKEMUS

Vierailu kenialaisissa kouluissa oli mieliinpainuva ja kiinnostava. Vaativammasta oloista huolimatta ihmiset ovat iloisia, huumorintajuisia ja vaikuttavat tyytyväisiltä elämäänsä. Vieraat otetaan vastaan ystävällisesti ja vieras kokee olevansa tervetullut. Vielä pari kuukautta matkan jälkeenkin mieli ja ajatus ovat joka päivä Afrikassa. "You can leave Africa but Africa never leaves you."

Matti Koponen, teksti
Dikson Furaha Kahindi,
Liisa Koponen, Marjo Lilja, kuvat

Näkemiin.

Keppikerjäläinen

Pekka Varismäki

Mitä tapahtuu, kun ihminen tulee eläkeikään? No, opettajan kohdalla yleensä pidetään pienet juhlat, lapset laulavat Kotimaani omi Suomi ja Laps Suomen ällös vaihda pois. Eläkkeelle jäävä saattaa laulua kuunnellessaan huomatakin ajatella muuttoa johonkin vähemmän verottavaan maahan. Jos niin on, on toki hyvä ottaa ensin selville, missä määrin valtiovallan kavalat suunnitelmat ovat edistyneet. Niilähän väitetään valheellisesti operaatiota muka veronkierroksi!

Eläkeopettaja joutuu joihinkin lomakkeisiin ammatikseen merkitsemään Eläkeläinen. Se on aika kummallista, koska hän on edelleen opettaja. Aluksi hän soitteleekin eri kuntien koulutoimenjohtajille, että täällä olisi taitava ja kokenut opettaja saatavissa vaikka minkä opettajan sijaiseksi. Muutaman keikan jälkeen soitot saattavan loppua. Niinpä Opettaja-sanasta on ehkä luovuttava. No mitäs silloin kirjoitetaan ammatiksi? Ongelmasta pääsee ottamalla käyttöön jonkin arvonimen. Esimerkiksi Hump. ylineuvos on varsin vaikuttava. Niin mikä se on se Hump? Paljastan salaisuuden. Lyhentämättömään sanaan pitää lisätä u-kirjaimia...

On vaarana, että eläkkeelle jäänyt huomaa arvovaltansa vähitellen vähenevän. Tähän minulla on hyväksi koettu vastaisku. On hankittava keppi. Keppi pitää olla mieluummin sellainen, jossa on hopeahelat ja muotoiltu kädensija. Kokemuksesta sanon, että siihen on syytä laittaa tarra, jossa on nimi ja puhelinnumero. Kun (ei jos) keppi unohtuu jonnekin, saat iloisia puhelinsoittoja yleensä mukavilta löytäjiltä. Voi käydä jopa niin, että keppiä noutaessasi saa samalla tutustua hyväntuuliseen uuteen ystäväänkin.

”Avaa ovi, niin saat palkaksi kohteliaan ja huomaavaisen maineen.” Näinhän äitikin jo ammuin opetti. Siispä kannattaa viivytellä keppeineen marketin ulko-ovella, kunnes joku avaa iloisesti hymyillen oven. Se tuntuu mukavalta ja tuo lisää arvovaltaa elämääsi.

Eläkeläiseltä usein odotetaan, että hän kertoisi, miten tämä tai tuo asia oli hänen *aktiivivuosiansa* (mikä törkeä loukkaus sanassa onkaan ihmisarvoa ajatellen!) aikana. Tähän on tartuttava hanakasti kiinni. Laajasti voidaan kertoa vaikka minkälaisia muistoja, koska niitä harvoin voidaan todentaa todella tapahtuneiksi. Jonkinlaista rajaa kuitenkin on noudatettava. Esimerkiksi kertomus maamme ensimmäisestä rautatiestä ja siinä tehdystä omakohtaisesta matkasta saattaa kuulostaa epäuskottavalta. On myös hyvä muistuttaa kanssaveltaajille, että useat hankkeet ovat valtakunnassa epäonnistuneet siksi, että asiantuntijalta eli eläkeläiseltä ei ole vaivauduttu kysymään neuvoja. Niitä olisi kyllä ollut roppakaupalla!

Näissä puuhissa eläkeläiselämä sujuu sutjakasti. Arvovaltaa lisäävät muutamat fraasit, joita on hyvä merkitä muistiin ja käyttää. Esimerkiksi: Mitäs minä sanoin jo kymmenen vuotta sitten! Nuori mies (nainen), minkä ikäinen oletkaan? Oliko sinun isäsi talvisodassa? Mitä muistat Kekkonen kaudesta? No, ehkäpä noinkin toki voisi ajatella. Kunhan tulet tähän ikään...

Olen muuten keksinyt varman keinon voittaa lotossa. En lottoa.

Pekka Varismäki

Terveempi tulevaisuus

Jokainen hetki, jonka liikumme, vaikuttaa positiivisesti hyvän toimintakyvyn säilymiseen! Eri medioissa puhutaan paljon liikuntakertojen ja yksittäisten liikuntahetkien oikeasta viikoittaisista määristä ja kestoista. Pitää muistaa kuitenkin, että nämä ovat suosituksia ja jokaiselle ihmiselle hyvinkin yksilöllisiä. Kaikki liikunta, myös arkiliikunta, lisää vireystasoa ja edesauttaa selviytymään omista arkiaskareista pidempään ja paremmin.

Liikunnalla on isoja taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Eri tutkimuksissa on todettu, että ohjattuun liikuntaan osallistuvat iäkkäät ihmiset selviytyvät kaatumisista ilman sairaalahoitoa puolet useammin kuin liikuntaa harrastamattomat. Viime vuosina yli 64 vuotiaiden kaatumisvammojen hoitoon on kulunut vuosittain n. 40 miljoonaa euroa. Kaatumisonnettomuuksien määrä on viime vuosikymmeninä moninkertaistunut.

Liikutaan itsellemme terveempi tulevaisuus ja opetetaan terveelliset elämäntavat myös nuorillemme ja ystävillemme!

Jani Kangasniemi
Koululiikuntaliitto
Liikuntakoordinaattori

Kuva: Matton

Opettajat kulttuurin kylväjinä

Jokaisen opettajan mielessä häivähtää pieni mielihyvän kipinä kun hänelle kirkastuu, että tunnettu laulaja, näyttelijä, kirjailija, taidemaalari tai muusikko onkin koulutukseltaan myös opettaja! Me kaikki tiedämme, että suuri osa suomalaisesta kulttuurista syntyi 1800-luvulta alkaen eri puolilla maata sijainneista opettajaseminaareista. Ne olivat kuin hakkuuaukean yksinäisiä siemenpuita, joista opettajat lennähtivät eri puolille maata kulttuuria kylvämään.

Miten sattuiinkin tässä eräänä päivänä silmiini ”Tieto-sanomia Suomen kansalle”-lehti, joka marraskuussa vuonna 1871 julkaisi aforisminluonteisia ajatuksia opettajan työstä, oppilaan kasvamisesta ja kasvatamisesta kaikkeen hyvään. Ensiksi pahoiteltiin haluttomuutta muutokseen, sitten siirryttiin antamaan tunnustusta työstä:

”Kasvattaja on todellakin taideniekka, vaan yksitoikkoinen työ panee hänet usein jähmettymään, jäykistymään vanhan kaavan mukaan. Kun jäykistys pääsee valloilleen semmoisessa ammatissa, kasvaa liikalihaa elävään elimistöön ja tieteet sekä taiteet muuttuvat käsitöiksi.”

Tuntematon kirjoittaja määritteli ajan hengen mukaan taitavasti hyvän opettajan; ”Paras, elävä koululaki vaikuttaa opettajan omasta powesta. Hän ei jää rientävältä ajalta jäljelle, vaan kylvää nuorten sydämiin siemeniä paremmaksi aikakaudeksi. Hän on tulevan, valoisan ajan edeltä käsin annettu huomenlahja; se käsiraha, jonka nykyisyys antaa vastaisuudelle.”

On harmillista, että tuo huomenlahja on tänä päivänä alamaissa. Opettajan tehtäväkuva on muuttunut. Lakitekstissä sana kasvatus ei ole enää kärjessä, opetus suunnitelmassa opettaja laitetaan jonkinlaiseksi valvojaksi, ohjaajaksi samalla kun oppilaat räpläävät itsenäisesti iPadeja, läppäreitä ja älypuhelimia. Kaikki lähettelevät viestejä toisilleen, Messengerit ja WhatsApit toimivat. Opettaja on syrjässä eikä häiritse. Hän on samassa asemassa kuin Jeesus Karin piirroksessa joulukadun avajaisissa Helsingissä.

Kuinka tähän on tultu? Maailma

on muuttunut. Yleinen mielipide sallii lähes kaiken, mitä ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuu. Vastuu ei ole kasvanut vapauden mukana. Kun oppilaat viikonloppuna katselevat televisiosta Nakuvideoita ja sarjamurhaajia ja internetistä ties mitä, opettajan tehtävä on maanantaiaamuna kertoa, että so so, ei se ole oikein. Maanantaipäivän erityisominaisuus on lopulta vain se, että kouluruokaa kuluu puolitoistakertainen määrä normaaliin nähden. Miksi? Ei tarvitse kertoa.

Kaiken edelläkuvatun jalkoihin on jäänyt kulttuuri, jota nuoriso tarvitsisi. Onneksi iloa tuottaa se, että valtaosa nuoristamme on fiksua ja kunnollista joukkoa. Ikävä vain, että usein vähemmistö näkyy ja kuuluu eniten. Yhtäkaikki, me uskomme, että paremmat ajat koittavat, opettajat ovat edelleen se joukko, joka voi ja osaa kehittää ja kohottaa suomalaista kulttuuria. He ovat nyt vuorollaan siemenpuita hakkuuaukealla – aukea vain on kovin suuri. Mutta olkaamme huolehti, opettajan työtä tullaan arvostamaan.

Tieto-sanomia Suomen kansalle kysyi jo 1871: ”Kuka huomaa opettajan kasvatus työtä; kuka huomaa kuinka kevään ruoho kasvaa?”

Juhani Vahtokari
juhani.vahtokari@kolumbus.fi

Kirjoittaja on rehtori emeritus ja hän on toiminut koulumaailmassa monissa tehtävissä.

PAAHOTKIISSELI

4 annosta

0,75 dl sokeria

1 dl vettä

5,5 dl maitoa

2 rkl perunajauhoja

2 tl vaniljasokeria

Tarjoiluun mansikkahilloa tai pakastemarjoja oman maun mukaan. Paahda hienosokeri paistinpannalla koko ajan hämmentäen, jotta se ei pala. Lisää ruskeaksi muuttuneen sokerin joukkoon kiehuva vesi. Kuumenna 5 dl maitoa kattilassa. Maidon kiehumista odottaessa tee suurus 0,5 desilitrasta maitoa ja 2 ruokalusikallisesta perunajauhoja sekoittaen ne keskenään.

Kun maito kiehuu, lisää heti joukkoon vesi-sokeriseos. Sammuta keittolevy ja kaada perunajauhosuurus ohuena nauhana koko ajan sekoittaen kuumaa maito-sokeriseoksen joukkoon. Laita levy päälle ja anna kiisselin pulpahtaa kerran. Poista kattila levyltä. Mausta vaniljasokerilla. Tarjoa mansikkahillon tai pakastemarjojen kanssa.

Tämän lehden reseptit tulevat Etelä-Espanjasta. Ajattelin kokeilla täällä paikallisia ruokia. Espanjalainen tortilla on yleinen lounasruoka, nopeatekoinen ja nälän pitkään loitolla pitävä. Pääasiallinen

raaka-aine on perunat tai bataatit sekä kananmunat. Bataatin käyttö on lisääntynyt kaikkialla Euroopassa. Molemmat versiot ovat maukkaita arkiruokia, joita voi hyvin syödä myös lämmitettynä, koska annokset riittävät hyvin neljälle. Terveellisen ruuan kruunaa helpo ja makea jälkiruoka.

Riitta Ristola

ESPANJALAINEN MUNAKAS ELI PERUNATORTILLA

4–5 annosta

500 g perunoita

1 sipuli

2 valkosipulin kynttä

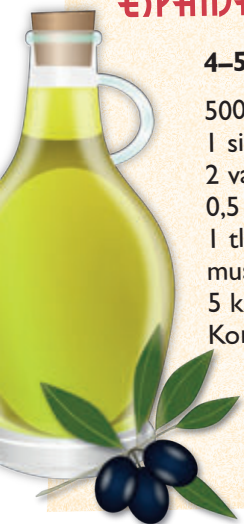
0,5 dl oliiviöljyä

1 tl suolaa

mustapippuria

5 kananmunaa

Koristeluun tomaatteja

1. Kuori ja viipaloi perunat. Kuori sipulit ja leikkaa ne ohuiksi viipaleiksi

2. Kuumenna öljy isossa paistinpannussa. Lisää perunaviipaleet ja kuullota niitä 20–30 minuuttia silloin tällöin hämmentäen, kunnes ne ovat lähes kypsiä. Lisää kypsymisen puolivälissä sipuli ja murskattu valkosipuli.

3. Sekoita munien rakenne rikki kulhossa. Mausta suolalla ja pippurilla.

4. Kaada munaseos pannuun perunoiden päälle. Valuta hyttymätöntä munakasta reunoille ja auta lastalla valumaan pannun pohjalle asti. Kypsennä noin viisi minuuttia. Kun tortilla on pohjasta hyttynyt, pane iso kansi tai vati pannun päälle ja kiehauta munakas ylösalaisin. Valuta munakas takaisin pannuun. Kypsennä vielä hetki, jotta toinenkin puoli saa väriä. Tarjoa kuumana tai kylmänä.

BATAATTITORTILLA

4–5 annosta

300 g bataattia

1 punainen paprika

1 sipuli

2 valkosipulin kynttä

2–3 rkl öljyä

6 munaa

1 dl vettä, maitoa tai kermaa

150 g juustoraastetta

1 tl cayennepippuria tai mustapippuria

1 tl yrttimaustetta

1 tl suolaa

1. Kuori ja viipaloi bataatit ohuiksi viipaleiksi (juustohöylällä tai mandoliinilla). Ota paprikasta siemenet pois ja leikkaa se lohkoiksi.

Kuori sipuli ja valkosipulinkynnet ja leikkaa ne ohuiksi viipaleiksi.

2. Kuumenna öljy isossa paistinpannussa ja paista siinä bataatti, paprika, sipuli ja valkosipuli silloin tällöin hämmentäen niin, että ne eivät ruskistu, mutta pehmenevät.

3. Sekoita munien rakenne rikki kulhossa ja lisää vesi, maito tai kerma. Vispaa kevyesti haarukalla ja lisää juustoraaste ja mausteet.

4. Kaada munaseos pannuun bataatin, paprikan ja sipulien päälle. Valuta sitä lastalla pannun reunoille ja pohjalle. Kun juusto on sulanut ja munaseos hyttynyt tortilla on valmis.

"Sitä kuusta kuuleminen"

Raili Salojärven taidenäyttely toi kävijälle hyvän mielen

Lappeenrannan läntinen naapurikunta Lemi on tunnettu mm. särästä, neliäänisestä virsilaulusta, musiikkijuhlusta ja nyt myös komeaksi näyttelytilaksi kunnostetusta vanhasta pappilasta.

Vuosi sitten lappeenrantalainen seniioropettaja, taiteilija Raili Salojärvi ihastui uuteen pappilaan ja halusi varata sen näyttelyynsä. Avuksi tuli ystäviä ja aviomies Pekka Salojärvi. Kesän 2017 elokuuksi kohosi Pappilan yläkertaan peräti 83:n työn näyttely.

Salojärvi aloitti maalausharrastuksensa 70-luvun lopulla. Töissään hän on kuvannut laaja-alaisesti ihmisiä ja luontoa Suo-

messa ja ulkomailla, etenkin Toscanassa, Italiassa. Uuteen näyttelyynsä Salojärvi halusi tuoda jotain myös Lemiltä. Syntyi muun muassa akvarellikooste, joka tunteikkaasti kuvaa keskeisiä lemiläisiä näkymiä; yhtenä kohteena on Lemin kirkko mahtavien kuusten katveessa, musiikki-perinteestä muistuttaa kirkon kiviaitaan piirretyt nuotit. Teos sai nimekseen Lemi soi, kiviaidassakin.

Näyttely levittäytyi pappilan yläkerrassa kolmeen huoneeseen. Yksi esitteli Salojärven vahvoja Lapin maisemia, toisessa loistivat herkat akvarellit ja kolmas huone

hymyili lastenhuoneeseen sopivilla pastelleilla. Tauluissa kihertelivät pääosissa oravat, tiaiset ja hämähäkkikin.

Hyvälle näyttelylle piti löytää osuva nimi. Salojärvi päätyi tuttuun sananlaskuun "Sitä kuusta kuuleminen". Se muistuttaa taiteilijan halusta huomioida teostensa lähtökohdat ja tekopaikat. Näyttelyn nimeksi se oli hieno ratkaisu. Suomi 100-organisaatio olisi saanut siitä osuvan tunnuslauseen juhluvuodelle; mutta tuleehan näitä vielä, juhluvuosia ja taidenäyttelyitä.

Teksti ja kuvat: Seppo Maukonen

R. Salojärvi: Lemi soi, kiviaidassakin.

Raili Salojärvi ja Orvokit.

Uudella nimellä uudelle vuosikymmenelle

Saarijärven seudun opetusalan seniorit ry perustettiin helmikuussa 2008, tasan 10 vuotta sitten. Yhdistys vietti hiljattain lämminhenkistä juhluvuosikokousta ja samalla juhlistettiin yhdistyksen uutta nimeä: Pohjoisen Keski-Suomen senioriopettajat ry.

Yhdistykseen kuuluu eläkeläisopettajia pohjoisen Keski-Suomen kaikista kahdeksasta kunnasta. Toivomme, että alueemme senioriopettajat koki-sivat yhdistyksen paremmin omakseen, kun siinä ei mainita vain yhtä kuntaa, sanoi puheenjohtaja **Liisa Lehtovuori** perustellessaan nimenmuutosta.

Yhdistystä vuosina 2008–2016 johtanut

Yhdistyksen sihteeri ja OSJ:n hallituksen jäsen **Terttu Möttönen** käyttämässä puheenvuoroa.

Salli Jokela kertoi esityksessään siirtymisestä veteraaniopettajien kerhosta senioriopettajayhdistykseksi. Monet virkistävät retket ja tilaisuudet ovat jäsenten muistoissa toiminnan alkuajoilta. Jäsenmäärä on pysynyt hyvinkin tasaisena koko vuosikymmenen, tällä hetkellä pohjoisen Keski-Suomen senioriopettajien yhdistyksessä on reilut 150 jäsentä.

Saarijärven kaupungin tervehdyksen juhluvuosikokouksessa esittivät kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Kari Nuopponen** ja hallinto- ja henkilöstöjohtaja **Satu Autiosalo**. Opetusalan Seniorijärjestön onnittelut toi tilaisuuteen yhdistyksen sihteeri, OSJ:n hallituksen jäsen **Terttu Möttönen**. Viitasalo-opiston opiskelijat **Pessi Ojanen** ja **Himmu Pekonen** esittivät viulumusiikkia säestämään opettaja **Vesa-Matti Laaksonen**. Senioriopettaja **Maire Pohjonen** esitti Eino Leinon hienon runon Hymni tulelle. Lopuksi laulettiin yhdessä Senioriopettajien oma laulu ja sen jälkeen maistuivatkin juhlapöydän antimet!

MONIPUOLISTA TOIMINTAA

Pohjoisen Keski-Suomen senioriopettajat ry:n kuukausitapaamiset kokoavat jäseniä säännöllisesti yhteen. Tällöin tehdään tutustumiskäyntejä ja retkiä, kokoonnutaan kuulemaan alustuksia ja keskustelemaan eri teemoista. Kulttuuri on suosittu aihealue, esimerkkeinä retket Mäntän museoihin, Tampereelle teatteriin ja ensi kesän matka Mannerheim-oopperaan Ilmajoelle. Luontoretkiä on tehty mm. Salamajärven kansallispuistoon ja useisiin kotiseudun kohteisiin.

Virkistystoiminnan ohella senioriopettajien yhdistys haluaa olla edistämässä

Puheenjohtaja Liisa Lehtovuori, Saarijärven kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kari Nuopponen ja Saarijärven kaupungin hallinto- ja henkilöstöjohtaja Satu Autiosalo keskustelivat yhdistyksen 10-vuotisjuhlassa.

jäsentensä hyvinvointia, eläkkeiden ostovoimaa, oikeudenmukaiseen verotusta ja ikäihmisiä palvelevaa digitalisaatiota, jotka kaikki ovat myös keskusjärjestö OSJ:n tavoitteita. – Meillä on ollut usean vuoden ajan yhteistyötä Saarijärven muiden eläkeläisyhdistysten kanssa. Kokoonnumme 3–4 kertaa vuodessa yhteiskokouksiin, joissa käsittelemme ikääntyvien eläkkeisiin, asumis- ja sote-palveluihin liittyviä asioita, seuraamme vanhusneuvoston toimintaa ym. Voimme tehdä harkinnan mukaan myös aloitteita tai kannanottoja. Vastaavaa eläkeläisyhdistysten yhteistyötä emme tiedä juuri muualla olevan, kertoi puheenjohtaja Liisa Lehtovuori.

VUOSIKOKOUSVALINNAT

Vuosikokouksessa valittiin yhdistyksen hallitus. Puheenjohtajana jatkaa Liisa Lehtovuori, varapuheenjohtaja on Virpi Vesisenaho, sihteeri Terttu Möttönen, tiedottaja Alpo Mäenpää, muut jäsenet Paavo Jokela, Kerttu Reipsaari ja Tuula Väänänen. Taloushoidosta vastaa Seppo Lehtovuori. Hallituksen kunniajäseneksi on kutsuttu yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja Salli Jokela. Sihteeri Terttu Möttönen on toista kautta myös valtakunnallisen Opetusalan seniorijärjestön hallituksen jäsen.

**Terttu Möttönen, teksti
Alpo Mäenpää, kuvat**

Savonlinnan yhdistyksen juhlatuusi

Savonlinnan seudun opetusalan seniorit lahjoittivat Suomen itsenäisyyden juhlatuoden kuusen Mertalan koulun pihapiiriin Savonlinnassa 21.9.2017. Istuttajina toimivat 9A-luokan oppilaat **Venla Kammonen** ja **Daniel Björkman**.

Lämminhenkisessä tilaisuudessa puhuivat senioriopettajien puheenjohtaja **Esko Puonti** ja koulun rehtori **Markku Kiiski**. Oppilaskuoro ja orkesteri esittivät Minun Suomeni.

Istutuspäivänä koululla oli vieras oppilaita ja opettajia saksalaisesta ystävyyskaupungista. Vieraamme saivat kotiin viemisiksi myös juhlatuoden kuusentaimen oman koulunsa pihaan istutettavaksi.

Elli Karinen, kuva

Venla Kammonen ja Daniel Björkman kuusta istuttamassa.

Aune Linnimäen näyttelyn avajaiset

Taidenäyttelyn avajaiset pidettiin Rantasalmen kirjastossa.

1.11.2017 meidät oli kutsuttu yhdistyksemme jäsenen Aune Linnimäen taidenäyttelyn avajaisiin Rantasalmen kirjastoon. Hänen näyttelynsä kuului Suomi 100 statuksen saaneisiin tapahtumiin (kuten meidän kuusentutustus). Oli mielenkiintoista kuunnella taiteen tekemisen eri tekniikoista, kokeiluista ja uuden luomisen innostuk-

sesta. Esillä oli kattausta hänen monipuolisesta tavastaan luoda kaunista.

Taidenäyttelyn jälkeen tutustuimme vielä Rantasalmen kirkkoon, missä kirkko-kuoro esitti meille muutaman laulun.

Sirpa Lahti, kuvat

SUOMI100 -Juhlatammi juurtuu Lohjalla

Länsi-Uudenmaan Senioriopettajat istuttivat SUOMI 100-juhlatammen 7. syyskuuta ja se sai arvoisensa muistomerkin Talvisodan alkamisen muistopäivänä 30. marraskuuta 2017. Muistomerkki on aitoa lohjalaista valkoista kalkkikiveä. Se on peräisin Nordkalkin Tytyrin kaivoksesta noin 200 metrin syvyydestä.

Juhlatammi muistomerkkeineen seisoo Anttilan koulun puistossa, jossa sitä ovat

sitoutuneet vaalimaan sekä Anttilan koulun oppilas- ja henkilökunta yhdessä senioriopettajien kanssa. Muistomerkin paljastamistilaisuudessa puheen piti yhdistyksen puheenjohtaja **Harry Myllymäki**. Puheen jälkeen tutkija ja historioitsija ja opas **Torsti Salonen** kertoi kiven heiton päässä olevasta toisesta muistomerkistä. Se kertoo lohjalaismiesten Talvisotaan lähdöstä Keski-Lohjan asemalta 14. lokakuuta 1939.

Kuvassa vasemmalta Harry Myllymäki, Torsti Salonen, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jussi Patinen, Anttilan koulun rehtori Liisa Saarniniemi ja oppilaskunnan puheenjohtaja Joel Tamminen.

Senioriopettajien hyvän olon viikko Kisakalliossa 16–20.4.2018

OSJ:n jäsenillä on hyvä tilaisuus osallistua hyvän olon viikkoon Kisakalliossa. Ohjelmassa on monipuolista jumppaa, rentoutusta, venyttelyä, vesijumppaa, tanssia, tietoisuuksia, kuntosaliharjoittelua, seniori-ikäisten pelejä aivotoimintaa unohtamatta, senioricurlingia ja monenlaista muuta hyvän mielen tuovaa liikuntaa. Lisäksi viikkoon kuuluu lauluilta ja rantasaunassa saunomista. Tulopäivänä on info viikon ohjelmasta klo 13.

Hinta 309 €

Hinta sisältää majoituksen kahden hengen huoneessa, täysihoidon ja monipuolisen ohjelman. AVECIT maksavat saman hinnan.

**Ilmoittautumiset 15.3.2018
mennessä Kisakallioon.**

Yhteystiedot ovat seuraavat:
Kisakallion Urheiluopisto,
Kisakalliontie 248, 08360 Lohja
Virpi Palmen puh. 040 455 2852
sähköposti virpi.palmen@kisakallio.fi
Niina Virtanen puh. 045 773 12043
sähköposti niina.virtanen@kisakallio.fi

Ruskaloma Luostolla Senioriopettajien oma viikko 10.–15.9.2018

Ruskaloma sisältää majoituksen, puolihoiton, kylpylän ja saunaosaston vapaan käytön klo 10–20 sekä kuntosalin vapaan käytön. Lisäksi saunakävelyretki Ahvenlammen rannalle pullakahvien kera, kahtena aamuna ohjattu vesijumppa ja yksi aamuverryttelyjumppa ulkona sekä ohjelmallinen illallinen lähtöä edeltävänä iltana.

Hinta (ma-la):

1 hh 585 €/hlö

2 hh 385 €/hlö

3 hh 342 €/hlö

4 hh 310 €/hlö

Tarjolla myös useamman henkilön huoneistoja ja kelomajoja. AVECIT maksavat saman hinnan. Tanssiliput eivät sisälly hintaan, mutta iltapäivän karaoketansseihin ja illan karaokeen on vapaa pääsy. Ruskaviikon tanssiorkesterit/ esiintyjät päivitetään Lapland Hotels Luostotunturin sivuille kesän 2018 aikana.

Muita käyntikohteita omatoimiretkenä ovat Pyhätunturin luontokeskus, Isokuru ja Revontulikappeli, Suvannon kylä sekä Sodankylässä eri kohteita (kimppakyydeillä). Bussiyhteys Rovaniemeltä kaksi kertaa päivässä.

Ruskaviikko on erittäin suosittu. Varmista osallistumisesi ajoissa.

30 ensimmäistä 30.5.2018 mennessä varannutta saa Lapland Shop-huonetervehdyksen.

Katso ohjelma OSJ:n verkkosivuilta www.osj.fi. Sivulla on linkki, jonka kautta voi ilmoittautua suoraan https://www.lyyti.in/senioriopettajat_Luosto2018

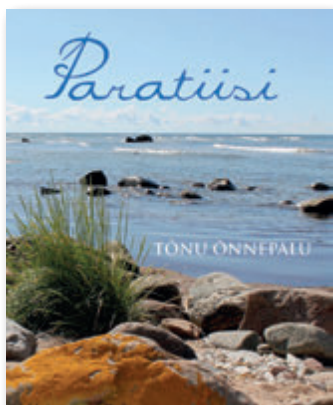
Varaukset nimellä ”Senioriopettajat” 11.8.2018 mennessä

Lapland Hotels Luostotunturi, Luostontie 1, 99555 Luosto

puh. 016 620 400. luostotunturi@laplandhotels.com

Yhteyshenkilö myyntipäällikkö Inga Örn puh. 016 620 4665

Tutustu lähemmin hotelliin www.laplandhotels.com

Puhutteleva kirja Virossa

Tönu Õnnepalu
Paratiisi
Kirjokansi 2017, 2. painos 2018
Nidottu 254 sivua
Suomennos Jouko Väisänen

Tönu Õnnepalu on Viron tunnetuimpia nykykirjailijoita. Maailmanmaineeseen hän kohosi romaanillaan Piiriirik (suom. nimellä Enkelten siemen), joka Neuvostoliiton romahdettua antoi Baltian maille kasvot länsimaiden silmissä.

Paratiisi on hänen rakastetuimpia kirjojaan, josta Virossa on ilmestynyt useita painoksia. Siitä on muodostunut monelle lähes kulttikirjan kaltainen teos, johon on mukava palata ja joka ei menetä merkitystään kirjallisten sesonkien kiivaasti vaihtuessa. Romaanistaan Paratiisi Õnnepalulle myönnettiin A. H. Tammsaaren kirjallisuuspalkinto vuonna 2010.

Paratiisi on pieni, viisas kirja, meditatiivinen, jopa raamatullinen kertomus Hiidenmaan Ristnan niemellä olevan pienen kyläyhteisön elämästä ja erityisesti sen parinkymmenen vuoden ajanjaksosta, suurten muutosten vuosista, jolloin tuli vapaus – vai tuliko?

Paratiisi on kirjeromaani, oikeastaan ei sekään, vaan yksinkertaisesti kirjeitä rakkaalle ystävälle, eräänlaisia hiidenmaalaisia akvarelleja. Ystävälleen hän nimittäin kirjoittaa näin: ”Mutta se, mitä Sinulle kirjoitan, on kuitenkin kaikki totta. Tämä ei ole romaanini eikä tarina. Minä kirjoitan siitä, millaista Paratiisissa oli, ja ketkä siellä kerran olivat. Haluan, että mielesi tulisi siitä iloisemmaksi ja keveämmäksi, meidän lupasimme toisillemme: emme murehdi enää.” Kirja ei siis ole seipelmä, turha siitä on etsiä nokkelaa juonenkuljetusta, vaan lukija löytää jotakin vallan muuta. Näennäisesti tiukan henkilökohtaisen kuvauksen, voisiko sanoa omaelämäkerran sirpaleen,

reilun kymmenen vuoden ajanjaksosta, jolloin kirjan minäkertoja asui Hiidenmaan Ristnan niemen Kalanan kylän tuntumassa, pienessä, muutaman talon muodostamassa yhteisössä, josta kirjailija käyttää nimitystä Paratiisi.

Erikoista kirjassa on se, että tiukan henkilökohtaisen kokemuksen rinnalla asioiden tarkastelu saa uuden ulottuvuuden. Samalla kerronta laajenee universaaliksi, usein suorastaan raamatulliseksi kokemukseksi, jossa on omanlaisensa selittämätön pyhyiden tuntu, joka tulee myös lukijan osaksi. Kirja opettaa huomaamattaan myös lukijan miettimään tätä maailman menoa, sitä, mikä ihmiselle on tärkeintä. Usein se löytyy aivan läheltä, rauha ja tyytyminen, onnen tunne, että kaikki on hyvin niin kuin on. Kun katsoo ympärilleen ja voi todeta, että näin on hyvä, ollaan jo hyvin lähellä paratiisia – kukin omaansa. Samalla Ristnan niemen Paratiisin kylän hiljaisuus tuo mieleen kotimaamme autoituvat kylät, jotka kerran merkitsivät asukkaalleen työtä ja vaivaa, mutta ehkä myös paratiisia, joka ei tahdo päästää otteestaan. Kirjan mottona on suuri totuus: *Älköön maata ainaksi myytäkö, sillä maa on minun ja te olette muukalaisia ja vieraita minun luonani* (3.Moos.25–23).

Kirjailijan Paratiisissa viettämät vuodet osuvat Viron uudelleen itsenäistymisen vuosiin, 1980-luvun lopun ja uuden vuosituhannen alkuvuosien väliin. Neuvostoliitto natisi liitoksissaan ja lopulta romahti. Kukaan ei tiennyt mitä uusi vapaus tällä kertaa toisi tullessaan. Mutta samalla se oli jännittävää ja mukavaa aikaa, kaikki muuttui.

Kirjan minä asui Paratiisissa lähes kolmesta vuodesta, kasvoi aikuiseksi ja oppi myös kirjoittamalla ilmaisemaan itseään ja ajatuksiaan. Romaanissa kirjailija palaa nyt viikoksi nuoruutensa maille, Kivirängän Ellan muinaiseen taloon ja herättää henkiin entisen kyläyhteisön ja ennen kaikkea omat nuoruusvuotensa siellä. Aikaa hänellä oli siis seitsemän päivää, oikeastaan kuusi, sillä seitsemäs päivä oli lepöpäivä, niin kuin Jumalakin lepäsi Ensimmäisen Mooseksen kirjan mukaan maailman luotuaan. Paratiisin uudelleen luominen osuu toukokuuseen viikkoon ja päättyy helluntaipyyhiin. Juhlavasti sanottuna Paratiisi on yksinäisyyden – ja rakkauden – korkeä veisu.

Hyvä olisi, jos meillä jokaisella olisi oma paratiisimme, ei pakopaikka, vaan virkistykseen ja uuden voiman lähde. Kirjan lukemiseen, Paratiisissa kuljeskeluun kannattaa varata aikaa, sillä se on yhtä meditatiivista ja terapeutista kuin kuljeskelu suomalaisessa metsässä: verenpaine laskee, stressi katoaa ja mieli rauhoittuu – ja sinne haluaa aina uudestaan.

Kirjaa voi ostaa kustantajan (Kirjokansi) verkkopuodista 30 euron hintaan tai kääntäjältä puh. 040 708 89 65.

Jouko Väisänen

Ihmisen ja elämän tutkiskelua

Pirkko Kärnä
kotona laiturilla
Suomi 100 runokirjaa -kirjasarja
Nidottu, 86 sivua
Mediapinta 2017

Kotona laiturilla on Pirkko Kärnä toinen runoteos. Kärnä tekee eläkkeellä ollessaan opetuksen tutkimusta, mihin hänen didaktisen fysiikan väitöskirjansa antaa valmiuksia. Runoissaan hän tutkii ihmistä. Runot ovat muodoltaan erilaisia. Lyhyet runot ovat kuin tuokiokuvia tai tuntemuksia, joissa purskahtaa esiin jokin ajatuksissa kypsytynyt aihe. Hän antaa näiden runojen hengittää ilman välimerkkejä, ilman isoja kirjaimia. Osa runoista on proosan tyyppisiä pieniä tutkielmia, joissa lauseet on puolestaan jäsennelty välimerkein.

Runot on jaoteltu aiheaihealueittain. Ensimmäinen ”kotona laiturilla” on antanut nimen koko runokokoelmalle. Kärnä on saanut kaipaamansa laiturin, jolla istuessaan hän tutkii ympäristöään ja elämänsä, itseään ja läheisiään. Kärnä on kotoaan luonnossa ja arjen hetkissä.

Toinen runojen ryhmä ”rakastelen jo oppimisprosessia” sisältää myös pedagogin ajatuksia. Rakastamisen pusertamista -runoissa tangeerataan urheilua. Voiko maailmankaikkeus virrata vain vähän lävitseni sisältää niitä oivalluksia, jotka fysiikan ja kemian opettaja ja tutkija on tuottanut runomuotoon.

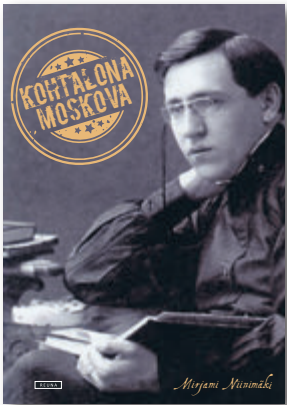
Runot herättävät ajatuksia ja niiden kirjoittaja päästää lukijan lähelleen.

Pirkko Kärnä on käynyt useilla kirjoittajakursseilla ja hän sanoo olevansa kiitollinen opettajilleen ja ryhmäläisilleen siitä, että hänen sanansa tulevat tosiksi.

Mediapinnalta tilattu kirja maksaa 25 euroa ja se sisältä postimaksun kaikkialle Suomeen.

Anneli Rajaniemi

Toisenlainen sukututkimus

Mirjami Niinimäki
Kohtalona Moskova
 228 sivua
 Kustantamo Reuna ja Mirjami Niinimäki
 2017, 2. painos 2018

Grigori Aleksandrovin elämä kulki Viipurista Ruotsin ja Norjan kautta Neuvostoliittoon. Sitä leimasi tasapainoilu teatterin ja politiikan välissä: Viaporin kapina, Kirsikkapuisto-näytelmän ensimmäinen suomenkielinen esitys, kuukaudet Krestyn vankilassa, lokakuun vallankumous Pietarissa, murhavyhyti, Aleksandra Kollontain avustaminen, vakoilu ja siirtyminen teatterinjohtajaksi Moskovaan.

Kaikki tuo ja paljon muuta paljastui, kun lehtori Mirjami Niinimäki lähti etsimään venäläistä iso-isäänsä, vuonna 1943 Aunuksessa kaatuneen isänsä isää. Alkuun hän ei tiennyt juuri muuta kuin nimen, jonka hän oli kuullut isoäidiltä ollessaan 14-vuotias.

40 vuotta kestäneen, salapoliisin työhön vertautuvan tutkimusprosessin kautta on syntynyt kiehtova ja erikoislaatuinen sukutarina Kohtalona Moskova. Osana monivaiheista työtä ovat olleet myös venäjän kielen haltuunotto ja dna-tutkimus. Ajan myötä löytyivät läheisiksi tulleet Moskovan tädit ja serkut sekä Ruotsin ja Viron sukulaiset. Suurelta osin heiltä ovat peräisin teoksen lukuisat valokuvat.

Mirjami (Mia) Niinimäki (o.s. Lavikainen) asui lapsuus- ja nuoruusvuotensa äitinsä kotiseudulla Keuruulla ja kirjoitti vuonna 1960 ylioppilaaksi Haapamäen yhteislyseosta. Elämäntyönsä hän on tehnyt saksan kielen lehtorina Lauttasaaren yhteiskoulussa Helsingissä.

Mian teoksessa minua, kirjoittajan tasan 60 vuotta tuntuneena, viehätti tekstin asiallisuus, eleettömyys ja totuudellisuus. Vaikeitakaan asioita ei ohitettu. Lukijoita ei kosiskeltu, skuppeja ei tavoiteltu, vaan vangitseva tarina kertoi itse omasta puolestaan.

Grigori Aleksandrov (1886–1937), tämä vallankumouksellinen idealisti ja hurmaava naissankari, kuoli kansanvihollisena Stalinin puhdistuksissa. Hautapaikka on tuntematon. Hänen poikansa, Mian isä Gunnar Lavikainen, on saanut viimeisen leposijansa sankarihaudassa Keuruun vanhalla hautausmaalla.

Kirjan hinta on 28,90 euroa ja sitä voi tilata kustantajalta sähköpostilla: tilaukset @reunalla.fi

Ritva Maijo
 äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori

Upea runokirja

Kati Männikkö
Minä monena sinä
 Suomi 100 runokirjaa-kirjasarja
 Nidottu, 102 sivua, 2. painos
 Kustantaja: Mediapinta, 2017

Sanon heti alkuun: jos olette kiinnostuneita nyky-suomalaisesta runoudesta, vielä taitavasta selaisesta suosittelun hankkimaan Kati Männikön runokirjan "Minä monena sinä". Saatuani kirjan käsiini olen lukenut sen kannesta kanteen useaan kertaan. Ja jokainen lukukokemus on ollut myös uusi oivaltamisen kokemus.

Ylivieskalaisen Kati Männikön runot ovat oivaltavia, tummia, koomisia ja aina puhuttelevia. Aivan kuin ihmiselämän kokemukset niille, jotka elävät hieman rikkaammin kuin vain ajan kylkiäisenä elämän pakollisia kuvia noudattaen.

Kirjan sisällön runoilija on jakanut viiteen pääkohtaan, jotka ovat "Pelko", "Ahdistus", "Hulluus", "Ihmisnäkö" ja "Lääkkeitä, Lääkkeitä". Lisäksi teoksessa on kaksi kekseliästä pääotsikkoa "Ennen lääkitystä" ja "Lääkitetty nainen". Jako kahteen on runoilijan tulkinta työstään, ehkä samalla tulkinta elämisemme syvistä ja suurista pelikentistä.

Kati Männikkö on sanataituri, mutta kielellä leikkittely ei muodostu teoksessa itsetarkoitukseksi. Päinvastoin, pureva satiiri sekä lempeä ironia saa lukijan pohtimaan elämän arvomaailmaa täysin uudesta näkökulmasta.

Miehenä kiinnitin huomioni lukuisiin miestulkintoihin. Oikeita? No toivoisin usean lukijan muokkaavan oman kantansa Kati Männikön ajattelumaailmaan kuten runojen "Minun mieheni", "Mies", "Miehet", "Uusi mies", "Jäänyt rakkaus" ja "Unikuva" kautta.

Itsekin kirjoja julkaisseena harmittelen, että runokirjojen menestys kirjamarkkinoilla on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vähäinen. Toivon, että Kati Männikön runokirja saisi ansaitsemansa vastaanoton laajoissa lukijapiireissä.

Minä monena sinä -runokirjaa saa kirjakaupoista, tilaamalla netistä kustantajan Mediapinta -sivulta tai suoraan kirjoittajalta osoitteesta kmannikk@hotmail.com. Hinta on hankintavasta riippuen 20–25 euroa. Edullisin hinta on suoraan kirjailijalta tilattuna.

Osmo Ukkonen

Isänmaan ja kasvatuksen puolesta

Pirkko Jurvelin (toim.)
"Eestä vapauden – eestä kotimaan"
 Viljo Törmälän päiväkirjamerkinnät
 vapaussodan ajalta vuonna 1918
 Sidottu 164 sivua
 BoD 2017

Kirjan toimittanut Pirkko Jurvelin löysi vanhempiensa papereiden joukosta Viljo-ukkinsa päiväkirjamerkinnät 28.1.–13.8.1918 vapaussodan/sisällissodan ajalta. Luettuaan paperit hän halusi julkaista ne ukkinsa perintönä lapsilleen ja lastenlapsilleen – niin ja muillekin suomalaisille.

Viljo Törmälä työskenteli kansakouluopettajana ensin Saarijärvellä Lanneveden koululla, sitten kotiseudullaan Oulaisissa, Limingan kansanopiston johtajana, josta hänet valittiin Tornion seminaarin rehtoriksi, jossa hän teki varsinaisen elämäntyönsä.

Törmälä pohtii eettiseltä kannalta voiko hän lähteä sotaan. Hän kokee oman kasvattajantehtävänsä vahvana. Velvollisuuden tunnosta hän haluaa tehdä osansa, mutta aprikoi useaan otteeseen päiväkirjansa sivuilla tuota ristiriitaa.

Vöyrin sotakoulun käytyään Törmälä osallistui Tampereen valloitukseen, oli mukana Helsingin voitonparaatissa ja ennen vapautumistaan vahti sotavankeja Riihimäen kasarmeilla. Siellä hänellä oli mahdollisuus lukea ja opiskella. Hän haaveili ylioppilastutkinnosta ja yliopisto-opinnoista. Nämä haaveet eivät toteutuneet mutta sen sijaan toteutui komea ura kasvattajana ja kouluttajana. Hän kirjoitti lasten kirjoja, lehtiin kolumneja toimi luottamustehtävissäkin.

Päiväkirjojen kieli on sujuvaa, osin juhlaavaakin. Siitä välittyy hyvin kirjoittajan ajatusmaailma, filosofia ja ajankuva. Ajankohtaisen kirjan lukee kiinnostuneena kirjan sisäistä jännitettä – etiikan ja velvollisuuden ristipainia seuraten.

Jurvelin kirjoittaa teoksen taustatiedoissa, että hänestä oli ihana tunnistaa nuorena Viljossa samat ominaisuudet, jotka hän oppi tuntemaan Viljo-ukissaan: rehellisyyden, ystävällisyyden ja lempeyden.

Pirkko Jurvelinin toimittama kirja on hänen kymmenes julkaisunsa. Kirjan hinta 18,90 euroa ei sisällä postituskustannuksia. Sitä voi tilata osoitteesta www.pirkkojurvelin.com

Anneli Rajaniemi

TIEDONHALUISTEN SENIOREIDEN MATKAKERHO 30-vuotta senioreiden palveluksessa!

KESÄ 2018

SALTÖN ja FJÄLLBACKAN SAARISTOMAISEMAT LÄNSI-RUOTSISSA 13.–18.5.

Ruotsin läntinen rannikko ja Bohuslääni on meille melko tuntematonta. Olemme saaneet ihaila kauniita maisemia ruotsalaisissa TV-sarjoissa. Nyt lähdemme omalla linja-autolla tutkimaan Saltön kuvauspaikkoja ja kaunista saaristoa. Ohjelma, majoitus ***hotellissa, sisäänpääsy, täyshoito, matkat ja suomalaisen matkaemännän palvelut ovat 885 € 2-hengen huoneessa. Olemme varanneet myös 1-hengen huoneita. Varaukset 31.3. mennessä.

JUHANNUKSEN TAIKAA LIETTUAN MERIMAISEMISSA 21.–26.6.

Lennämme Riikaan. Sieltä jatkamme matkaa Klaipedaan, jonne majoitumme. Pääkohteenamme on Kuurinkynnäs, dyynit, upeat merimaisemat, pienet, kauniit kylät ja Nidan paikallinen juhannusjuhla. Vierailemme myös kauniissa Palangan lomakaupungissa. Paluumatkalla me tutustumme Liepajaan eli Libahun ja Jurmalaan. Ohjelma, majoitukset *** hoteleissa, täyshoito, sisäänpääsy, täysihoito, matkan ja suomalaisen matkaemännän palvelut ovat 1190 €. Varaukset 6.4. mennessä.

OOPPERAMATKA SAVONLINNAAN 20.–21.7.

Lähdemme perjantaina 20.7. matkaan reittiä Turku–Mikkeli–Savonlinna omalla tilausbussilla. Matkalla nautimme lounaan ja vierailemme mielenkiintoisissa kohteissa. Lauantaipäivän ohjelmassa on tutustuminen Savonlinnaan ja sen ympäristöön ennen TIMO MUSTAKALLIO -laulukilpailun loppuhuipentumaa sekä illan MADAMA BUTTERFLY -esitystä. Paluumatkalla nautimme tietenkin mainiota Lemmin särää. Majoittuminen Tanhuvaarassa. Kysy esitettä.

SYKSYN MATKAOHJELMASSA mm.

KÄVELYÄ KREIKASSA PELOPONESOKSELLA syys–lokakuu

MILANO MUOTOILUN ja HERKKUJEN KAUPUNKI

Asiantuntija Markku Piri 9.–14.10.

OOPPERAMATKA OSLOON

asiantuntijana oopperan suomalainen laulaja lokakuu

VÄLIMEREN AURINKOA MENTONISSA 5.–10.11.

NEW YORK, NEW YORK on suunnitteilla lokakuulle.

Tiedustelut ja esitteet:

Matkakerho puh. 050 522 4447/Irmelin Isokoski,
s.posti matkakerho@n-mk.fi Matkat ovat osa Naantalin
Matkakaupan seniorimatkatointia.

MOLDOVAN-MATKALLE 13.–17.9.2018 JOKUNEN PAIKKA

Olympian Kaukomatkatoimisto järjestää Senioriopettaja-lehden lukijamatkan Moldovaan, jossa ei vielä ole massaturismia. Maa sijaitsee Romanian ja Ukrainan välissä ja on Euroopan pienimpiä maita. Historian saatossa maata ovat hallinneet roomalaiset, hunnit, bulgaarit, madjaarit ja Neuvostoliitto, jonka romahdettua maa itsenäistyi 1991. Moldovan kautta kulkee tärkeä väylä Euroopan ja Aasian välillä.

Matkalla majoitutaan pääkaupunki Chisinaussa neljä yötä Radisson Blu Leograd -hotellissa (***). Kaupunkikierröksellä tutustutaan pääkaupungin tärkeimpiin nähtävyyksiin: pääkatuun hallintorakennukseen, katedraalipuistoon, katedraaliin, riemukaareen ja Tapani III Suuren muistomerkkiin.

Orcheiul Vechin kokopäivän retkellä tutustutaan arkeologisella alueella luolaluostariin. Cricovassa käydään maan tunnetuimmissa viinikellareissa ja päästään maistamaan viinejä.

13.9. Lento Helsingistä Istanbulin kautta Chisinauhun 13.25–20.40.
17.9. Paluu Chisinausta Istanbulin kautta Helsinkiin 10.20–18.05.

Matkan hinta on 1.190 euroa sisältää lento-, turistiverot ja viranomaismaksut. Yhden hengen lisämaksu 160 euroa. Hintaan kuuluvat reittilennot turistiluokassa, lentokenttäkuljetukset, majoitus kahden hengen huoneessa ohjelmassa mainitussa tai vastaavassa hotellissa, aamiaiset ja ohjelman mukaiset ateriat (2 lounasta ja 2 päivällistä ruokajuomineen), ohjelmassa mainitut retket pääsymaksuineen ym.

Ilmoittautuminen ja maksut Olympian Kaukomatkatoimistoon p. 09 696 2770 tai olympia@olympia.fi tai Olympian nettisivuilta www.olympia.fi

Tarkemmat tiedot matkasta Senioriopettaja-lehden 1/2018 sivulta 30 tai OSJ:n verkkosivuilta kohdasta tapahtumat ja matkat/ulkomaan matkat.

Senioritorilla voivat Opetusalan Seniorijärjestö OSJ:n jäsenet lyhyesti ilmoittaa ilmaiseksi, saman ilmoituksen kuitenkin korkeintaan kaksi kertaa saman kalenterivuoden aikana. Lähetä teksti päätoimittajalle, yhteystiedot ovat lehden sivulla 2.

Myydään

Kotiovelta uimaan ja kalalle, Päijänteen Poron-
selän näkymät, antoisat marja- ja sienimetsät.
Nämä kuuluvat **Muuramen Kinkomaalla**
myynnissä olevaan 49 m² **kaksioon**. Hinta
87 000 €, vastike 233,50 €. Ajomatka Jyväskylän
keskustaan 15 min. Kauppa vieressä.
puh. 045 267 5328, santtu.raivio@gmail.com

Jyväskylä Mäki-Matti Ahdinkatu 18, yliopiston
kainalossa **2 h +k+kph 50 m²**, parveke etelään
n.14 m². Hoitovastike 140 €/kk lainav. 60 €/kk
vesi 22 €/hlö/kk. Hyvä yhtiö, remontit hoidettu.
Yhtiössä sauna, pesutupa, kylmiö, verkkohäkit ja
pyörätalli. Ollut meillä yli 30 v. Vuokrattu, vapau-
tuu sopimuksen mukaan. Hp 135 000 €
p. 050 302 8825 eetukustaanurmi@gmail.com

Tampereen kylpylästä viikko 21, täydellinen lomaosake 107 m² tai viikko 44 studio 40 m². Lomahuoneistoissa täydellinen varustus vuodevaatteineen, astioineen ja siivouksineen. Lisätietoa p. 040 532 7778.

Vuokralle annetaan

Loma-osake Kiilopään Outaladun Honkahirsimökissä **viikolla 18.** Vuokra 300 €/viikko. Mökissä kaikki mukavuudet mm. sauna-osasto ja ilmastointi. Ladulle pääsee suoraan kotiovelta, Kiilopään tunturikeskuksen palvelut lähellä. Raija Tenkanen puh. +358 45 671 0972 raiatenkanen@gmail.com

Espanjan Costa del Solilla loistelas, täysin varusteltu **kattohuoneisto**: 98 m², 30 neliön terassi sekä kattoterassi, josta merinäköala, 2 mh (omat kph), oh, k ja autotalli. Suljettu, vartioitu alue, uimaallas ja suuri puutarha. Palvelut ja golfkentät lähellä. Viikko 500 € plus siivous 70 €, pitemmästä ajasta allennusta.

Puh. +358 40 180 5556.

Viikko 11 Saariselällä (la-la), Tasokas loma-huoneisto (103 m²) Saariselän keskustassa, 4 mh (3:ssa oma wc), iso olohuone sis. vuodesohvan 2:lle, keittiö, sauna, varasto. Täydellinen varustus: pyykinpesukone, kuivauskaappi, liesi+uuni, mikro.

jääkaappi, pakastin, kahvin- ja vedenkeitin, astianpesukone, astiasto 10 hengelle, takka ja puut. Valaistu latu vieressä. Puh. 050 528 6011.

Savonlinnassa kirkasvetisen järven rannalla 2009 rakennettu **kesäasunto** mukavuuksilla, 60 m² + 20 m², 8 vuodepaikkaa. Keskustaan on matkaa 20 km. Vuokrausaika on 15.5.–30.9.2018. Ota yhteyttä p. 050 557 0270.

Mökki/lomaosake 2–6 henkilölle Ähtäressä
vk 29 (13.–20.7.2018). Lähellä eläinpuisto, golf,
kylpylä ym. Käytössä vene, jopot. 760 €, sisältää
liinavaatteet ja loppusiivouksen.
Lisätietoa p. 040 549 8642 /Eija.

Haluan ostaa

Kirja: **Caitlin Sainio, 100 virkattua lumihiihtä.** Yst. vast. puh 040 865 9756.

*Koulumuistoja
kaivataan Uudenkylän
yhteiskoulun taipaleelta*

"Olen suunnittelemassa historiikin kirjoittamista Uudenkylän yhteiskoulusta aina sen perustamisesta 1960-luvun alusta sen liittämiseen osaksi Nastolan kunnan peruskoulutointa. Kaipaen niin sanotusti "lihaa

luiden päälle", eli esimerkiksi entisten opettajien muistoja ja muistelmia ko. kouluun liittyen. Toivoisin kovasti, että lähettäisitte niitä esim. sähköpostilla osoitteeseen petrijaapa@elisanet.fi. KT, FM Petri Haapa"

OSJ:n golf-kisat

**OSJ:n golf-kisat pidetään 20.8.2018
klo 10.30 Vierumäen Cooke-kentällä.**

Tarkemmat tiedot löytyvät OSJ:n kotisivuilta ja seuraavassa Senioriopettaja-lehdessä.

* * *

Heinolan Seminaari 1968 A ja B

50-vuotisjuhlakokous 31.5.2018 Hei-
nola, Kumpeli Spa. Ilmoittaudu 10.5.
mennessä seija.kivilaakso@elisanet.fi
gsm +358 44 318 0315.

* * *

Kurssitapaaminen

Kajaanin OKL 1975–78. Tapaaminen
Kajaanissa 8.–9. kesäkuuta 2018.
Tied. ja ilm. 25.5.2018 mennessä p. 044
2863 775, Matti Sirkka tai 0440 561 318,
Kalevi Konttinen.

Ristikon oikea ratkaisu

Seniориpettajan jouluristik-
koon ”Talvi tuntureilla” tuli
155 oikeaa vastausta. Tällä
kertaa ristikko oli ilmeisesti
hieman aiempia vaikeampi,
koska joukossa oli virheelli-
siäkin vastauksia. Oikein
ratkaisseiden kesken suori-
tettiin arvonta. Arpaonni
suosi seuraavia henkilöitä,
joille on lähetetty pikku
palkinnot. Palkinnot saivat:
Paula Eskola Lempäälästä,
Toivo Rinne-Laturi Ähtä-
ristä ja **Olli Savola** Turusta.
Lämpimät onnittelut voitta-
jille ja kaikille ristikon oi-
kein ratkaisseille.
Oikea ratkaisusana oli
TIUSKAISTA ja ristikon
oikea ratkaisu on seuraava:

											K	I	R	K	A	S
											A	L	I	A	A	A
											S	T	I	N	A	T
											K	A	T	A	L	A
											A	P	I	L	A	
											S	U	T	I	N	A
				▼					▼			K		N		N
	V	A	I	H	T	A	A		L	A	G	U	U	N	I	T
	A	L	L	U		G	U	R	U		I		N	U	T	I
	L	A	S	I	S	E	T		M	A	N	S	E	T	I	T
	T	R	A	P		N	O	M	I	N	I		T		K	
	A	I	T	U	U	T		O	P	E	T	T	A	J	A	T
		V		L		S	O	P	E	T		A	R	I	T	A
	M	I	E	T	O		L	O	I	T	S	U		V		P
	A	T	L	A	N	T	A		T		O	S	T	E	R	I
	A		O	►	K	U	V	A	T	T	U		A	T	E	T
	T	U	T	K	I	A		L	E	I	L	I	T		U	
		S		A		T	I	B	E	R			U	U	N	I
	A	S	T	A	L	A		A	T	S	O		O	P	A	S
	L	U	U	M	A	R	J	A		A	L	L	I	E	M	O
	A	R	E	E	N	A		N	A	T	O		T	I	A	T
	S	I	T	A	A	T	T	I			S	U	U	N	T	A

SEURAAVILLA LUKIJAMATKOILLA ON VIELÄ MUUTAMA PAIKKA:

RAKASTETTU BRUGGE "POHJOLAN VENETSIA"

OK-matkat järjestää **3.–7. 9.2018** Senioriopettaja-lehden lukijamatkan Belgian kauneimpiin kuuluvaan kaupunkiin, **Bruggeen**. Brugge on upea keskiaikainen kaupunki Belgiassa. Kaupunkia halkovat kanavat, joita ylittävät lukuisat sillat. Siksi sitä nimitetään myös pohjolan Venetsiaksi. Kaupungin nimi johtuu siltaa tarkoittavasta sanasta. Hieno Belfort-kellotorni, keskusaukio, kaupungintalo kauniit porraspäätyiset talot ovat tutustumiskohteina kuten vaikuttava Historium Brugge -museokin. Matkalaisille on järjestetty mahdollisuus tutustua Belgian koulujärjestelmään kouluvierailun aikana.

Matkan aikana tehdään kanavaristeily **Gentin** idyllisessä kaupungissa. Myös sen keskiaikaiset kiltatalot, kirkot ja historialliset rakennukset tekevät vahvan vaikutuksen kävijöihin.

Matkalla käydään myös **Hollannin** puolella: nähdään tuulimyllyaluetta ja perehdytään Hollannin tulvasuojeluun.

Lennot tehdään Finnairin koneilla 3.9. klo 7.40–9.20. Brysseliin ja sieltä palataan 7.9. klo 19.20–22.45. Matkan hinta on **1295 €**, johon kuuluu lentojen ja lentokenttämaksujen lisäksi 4 yön majoitus hotelli Martin's Bruggessa (***) 4 aamiaista, 3 lounasta 1 illallinen, matkaohjelman mukaiset kuljetukset, retket sisäänpääsymaksut, suomenkielisen oppaan palvelut. Yhden hengen lisämaksu on 240 euroa.

Varaukset OK-matkat p. 09 2510 2050 tai myynti@okmatkat.fi

Tarkempi matkan kuvaus Senioriopettajassa 1/2018 s. 32 tai OSJ:n verkkosivulta tapahtumat ja matkat/ulkomaan matkat.

LUMOAVA POHJOINEN-ESPANJA

Näe ja koe Lomalinjan kanssa senioriopettajille suunnitellulla matkalla 5.–11.5.2018 San Sebastianin maisemat ja baskikeittiön herkut, La Riojan viinit, Bardenas Realesin kuun maisemaa muistuttava luonnonpuisto Navarrassa ja Katalonian pääkaupunki Barcelona taidearteineen.

La Riojan alueella tutustutaan keskiaikaiseen Laguardian linakekaupunkiin sekä käydään viinitilalla ja yövytään Santo Domingo de la Calzadan kaupungissa. Luonnonpuiston jälkeen yövytään Zaragozassa. Barcelonan nähtävyyksien joukkoon on mahdollisuus liittää myös Joan Mirón museo.

Matka maksaa **1498 €**, johon sisältyvät Finnairin suorat reittilennot, majoitus kahden hengen huoneissa, ohjelman mukaiset kuljetukset ja retket sisäänpääsymaksuineen, 6 aamiaista, 5 lounasta ruokajuomineen, 1 pintxo-illallinen ja 1 viininmaistiaiset sekä suomenkielisen asiantuntijaoppaan palvelut.

Lennot Helsinki–Biarritz klo 15.–17.45 ja Barcelona–Helsinki 10.15–15.05. Hotellit: San Sebastianissa Hotel San Sebastián (****), Santo Domingossa Parador de Bernardo de Fresneda (***), Zaragozassa Hotel NH Zaragoza Centro (***), Barcelonassa Hotel Market (***).

Yhden hengen huoneen lisämaksu on 350 euroa. Sagrada Familian sisäänpääsy 20 €.

Varaukset: Tampere p. 010 289 88100, Helsinki p. 010 289 8102, verkkokaupasta lomalinja.fi
Palvelumaksu 23 €/varaus, verkkokaupasta ei palvelumaksua, puhelut 8,35 snt/puh. + 17,17 snt/min.

Katso matkan tiedot tarkemmin Senioriopettajasta 6/2017 s. 31 tai OSJ:n verkkosivulta tapahtumat ja matkat/ulkomaan matkat.

SENIORIOPETTAJA-LEHDEN GOLFMATKAT

Tallinna 20.–22.4.2018 (pe–su) 3 matkapäivää 2 yötä

Laivamatka 20.4. Tallink Megastar Helsinki–Tallinna 10.3–12.30 ja Laivamatka 22.4. Tallink Megastar Tallinna–Helsinki 13.30–15.30
Perjantaina 20.4. laivamatkan jälkeen kierros Niitvälja Golfkentällä. Lauantaina 22.4. kierros Estonian Golf & Country Clubin kentällä.

Hotelli Solo Sokos hotel Estoria (****). Matkan hinta **399 €/hlö**, ei golffarit **198 €/hlö**. Hintaan sisältyy edestakainen laivamatka edellä mainitun aikataulun mukaisesti, 2 yön majoitus 4 tähden hotellissa jaetussa kahden hengen huoneessa, kuljetukset sataman, hotellin ja golfkenttien välillä sekä kierros kummallakin kentällä. Lisämaksusta yhden hengen huone 110 €/2 yötä; menomatkalla meriaamiainen laivalla 16,50 €/hlö ja paluumatkalla buffetillallinen 25 €/hlö; hytti 35 €/suunta. Palvelumaksu 12 €/varaus.

Varaukset Matkavekka, Tuula Toura, tuula.toura@matkavekka.fi tai 020 120 4083.

Estoril Portugali 20.–27.10.2018

(la–pe) 8 matkapäivää, 7 yötä

Lento 20.10.2018 TP 791 Helsinki–Lissabon klo 7.00–9.55
Lento 26.10.2018 TP 792 Lissabon–Helsinki klo 23.25–6.00 (27.10.2018)

Hotelli: Palacio Estoril Hotel Golf & Spa (*****)

Matkan hinta **1440 €/hlö** golffarit, **1399 €/hlö** ei golffarit. Hintaan sisältyvät edestakaiset yllämainitut lennot turistiluokassa, 6 yön majoitus 5 tähden hotellissa jaetussa 2 hengen huoneessa, kuljetus lentokentältä hotellille ja hotellista golfkentälle, 5 kierrosta golfkentällä, puolihoito (aamiainen ja illallinen) hotellissa. Lisämaksusta yhden hengen huone 440 €/6 yötä. Palvelumaksu 12 €/varaus.

Varaukset Matkavekka, Tuula Toura, tuula.toura@matkavekka.fi tai 020 120 4083.

Tarkempi matkan kuvaus Senioriopettajassa 1/2018 s. 29 tai OSJ:n verkkosivulta tapahtumat ja matkat/ulkomaan matkat.

SENIORIOPETTAJAT-LEHDEN LUKIJAMATKA RETKELLE LEGOLANDIIN MUMMIN JA VAARIN KANSSA! 5.–7.8.2018

sunnuntai–tiistai, 3 matkapäivää, 2 yötä

Hotelli Vejle Center ***

Lapsiperheille hyvin sopiva Vejle Center Hotel sijaitsee noin kymmenen minuutin kävelymatkan päässä Vejlen kaupungin keskustasta, ravintoloista ja ostosmahdollisuuksista.

Matkan hinta: 629 €/aikuinen, 399 €/lapsi 2–16 v lisävuoteilla (enintään 2/huone).

LUKIJAEU:

2 AIKUISTA + 1–2 LASTA: ALENNUS 200 €/varaus

(esim. 2 aikuista, 1 lapsi $2 \times 629 \text{ €} + 399 \text{ €} = 1657 \text{ €} - 200 \text{ €} = 1457 \text{ €}$)

Hintaan sisältyy:

- Suorat lennot Helsinki–Billund–Helsinki, lentoyhtiönä Finnair sekä matkatavarat (1 kpl käsimatkatavara 8 kg + 1 ruumaan menevä laukku maks. 23 kg/henkilö)
- Opastetut lentokenttäkuljetukset Billundissa (n. 30 min)
- Matkavekan suomenkielinen opaspalvelu
- Majoitus & aamiainen Vejle Center Hotellissa
- LEGOLAND -pääsyliput 2 päivälle
- Kuljetus LEGOLAND -huvipuistoon su ja ma

Lisämaksusta:

– Givskud Zoo:

50 € aikuinen, 40 € lapset 3–11 vuotta, lapset 0–2 vuotta veloitus. Retki tiistaina.

Lentomatkat:

5.8.2018	AY 981	Helsinki–Billund	08.05–08.55
7.8.2018	AY 984	Billund–Helsinki	20.10–22.55

LEGOLAND®

Miljoonien LEGO®-palikoiden ympärille rakennettu LEGOLAND®-elämyspuisto on jotain ainutlaatuista. Se on huvipuisto, josta löydät aina jotain uutta. Minimaassa kaikki on rakennettu LEGO-palikoista oikeassa mittakaavassa aidon esikuvan mukaan. Tutkittavaa riittää loputtomiin. Alueella on myös akvaario, 4D-elokuvateatteri, hurjan hauskoja huvipuistolaitteita ja paljon paljon muuta.

Givskud Zoo

Givskud zoo on elämyksellinen eläintarha, safari ja dinosauruspuisto! Täällä kuljet joko omalla autolla, safaribussilla, tai kävelen, ja samalla näet Afrikan, Aasian, Etelä- ja Pohjois-Amerikan eläinlajeja todella läheltä. Pääset seuraamaan ja hyvällä tuurilla myös itse auttamaan useiden eläinten ruokintaa.

Varaukset: www.matkavekka.fi -> Legoland

Alennuskoodi: senioriopet

Tiedustelut:

Matkavekka, Tuula Toura, tuula.toura@matkavekka.fi
tai 020 120 4083

Vastuullinen matkanjärjestäjä:

Matkavekka–Primera Travel A/S

SENIORIOPETTAJA-LEHDEN LUKIJAMATKA MOSELILLE JA RHEINILLE 9.–13.10.2018

Tervetuloa mukaan elämykselliselle viinimatkallemme Moselille ja Rheinille! Matkan aikana näemme kauniita jokilaaksomaisemia ja idyllisiä kaupunkeja, tutustumme upeisiin linnoihin, luostareihin ja viinitiloihin. Matkan aikana teemme jokilaivaristeilyt sekä Moselilla että Rheinillä.

9.10. tiistai

Tapaamme suomalaisen oppaamme **Merja Pollockin** Helsinki–Vantaan lentoasemalla. Finnairin lento Frankfurtiin klo 7.40–9.20. Frankfurtin lentoasemalta lähdemme bussilla kohti Rheingaun viinialuetta. Vierailemme matkan varrella Eberbachin luostarissa. Viinitila on Saksan suurin ja sen omistaa Hessenin osavaltio. Vierailun aikana maistelemme tilan viinejä ja tutustumme luostarin tiloihin. Alueen tärkein rypälelaji on Riesling. Toinen tunnettu laji on Spätburgunder, joka muualla tunnetaan Pinot Noirina. Nautimme lounaan luostarin yhteydessä olevassa ravintolassa.

Majoitumme päivän päätteeksi idylliseen **Rüdesheimin** kaupunkiin, jossa on majapaikkamme koko matkan ajan. Rüdesheimin ravintoloissa on mahdollisuus nauttia kevyttä iltapalaa ja kokeilla paikallista erikoiskahvia, Rüdesheimer Kaffee, jossa kahvikupin pohjalle laitetaan kaksi sokerinpalaa, kaadetaan päälle kuumennettua Asbach Uralt -brandyä, joka sytytetään palamaan, kaadetaan kahvi joukkoon ja kruunataan kermavaahdolla. Päivän ajomatkan pituus noin 60 km.

10.10. keskiviikko

Aamiaisen jälkeen teemme päivätreen **Mosel**-joen laaksoon. **Bernkastel-Kuesin** idyllinen kaupunki sijaitsee Trierin pohjoispuolella Mosel-joen rannalla. Vierailemme **Weingut Dr. Pauly-Bergweilerin viinitilalla**. Tila on ollut suvulla jo viiden sukupolven ajan. Tutustumme viinitilaan sekä maistelemme eri Riesling-viinejä. Lounaan nautimme Bernkastel–Kuesissa. Jatkamme pohjoiseen Zeltingenin kaupunkiin ja teemme tunnin kestäväen Mosel-risteilyn, joka päättyy Traben–Trarbachin kaupunkiin. Paluu Rüdesheimiin, loppuilta on vapaata aikaa. Päivätreenin pituus 190 km.

11.10. torstai

Aamiaisen jälkeen matkaamme oppaan johdolla takaisin Moselilta Rheinoelle jokilaivalla. Laivareitti: Rüdesheim–Bingen–Assmannshausen–Lorch–Bacharach–Kaub–Oberwesel–St. Goar–St. Goarshausen–Bad Salzig–Kamp–Bornhofen–Boppard–Braubach.

Alue on nimeltään Mittelrhein, jonne roomalaiset saapuivat pari tuhatta vuotta sitten. Viininviljely alkoi täällä 500-luvulla. Kuuluisa kohta on Lorelei, jossa erään tarun mukaan noituudesta syytetty Bacharachin neito heittäytyi Reiniin ja lumosi jokilaivojen kapteenit ohjaamaan veneet murskaksi Lorelein kalliota vastaan. Nousemme laivasta Braubachin pikkukaupungissa, jossa tutustumme **Marksburgin keskiaikaiseen linnaan**. Linnakerroksen jälkeen jatkamme matkaa Koblenzin kaupunkiin, jossa Mosel- ja Rhein-joki yhtyvät. Yhteinen lounas päivän aikana. Illaksi palaamme takaisin hotellille. Päivätreenin pituus 160 km.

12.10. perjantai

Aamiaisen jälkeen lähdemme oppaan kanssa köysirataa pitkin ylös Niederwald-muistomerkillä. Köysiradan pituus on 1,4 km. **Niederwald-monumentti** vuodelta 1883 pystytettiin Ranskan ja Saksan välisen sodan (1870–71) muistoksi. Sodan voitto mahdollisti pikkuvaltioiden yhdistymisen Saksan keisarikunnaksi. Muistomerkiltä on upeat näkymät alas Rheinille.

Matkamme jatkuu Johannisbergin linnaan. Se sijaitsee Geisenheimin ja Winkelin välillä, on Saksan kuuluisimpia viinilinnoja. Siellä ovat käyneet

mm. Thomas Jefferson, Goethe ja Saksan rautakansleri Otto von Bismarck. Johannisbergissä kehitetty myöhään korjattava Spätleseksi kutsuttu viini loi perustan kuuluisille saksalaisille jalohomeviineille. Tutustumme talon viinikellariin ja maistelemme viittä Riesling-viiniä. Tilan myymälässä on mahdollisuus tehdä ostoksia, siellä myydään tunnettua Fürst von Metternich -kuohuviiniä. Nimi juontuu siitä, että Keisari Franz I lahjoitti tilan kyseiselle ruhtinaalle. Tarjolla on myös harvinaisia laatuja, kuten Goldlack–Trockenbeerenauslese ja Blaulack–Eiswein -viinejä.

Tilavierailun jälkeen ajamme Rheinland–Pfalzin osavaltion pääkaupunkiin **Mainziin**. Kaupunki sijaitsee Rheinin ja Mainin yhtymäkohdassa, jonne roomalaiset perustivat linnaleirin. Lounas nautitaan tyyppillisessä viiniravintolassa. Päivätreenin pituus 65 km.

13.10. lauantai

Aamiaisen jälkeen lähdemme **Heidelbergiin**. Teemme opastetun kierroksen vanhassa kaupungissa, jossa on mahdollisuus vierailla Heidelbergin linnassa (lisämaksusta). Lounas paikallisessa ravintolassa ja hetki aikaa esimerkiksi ostoksille. Iltapäivällä kuljetus Frankfurtiin, josta Finnairin paluu-lento Helsinkiin klo 9.25–22.50.

Majoitus koko matkan ajan Rüdesheimissa: Ringhotel Central–Superior ***

Matkan hinta: 1480 €/hlö, kun ryhmässä on min. 20 lähtijää

Matkan hintaan sisältyy: Finnairin lento Helsinki–Frankfurt–Helsinki lentoveroineen, majoitus jaetussa 2-hengen huoneessa, aamiaiset, lounas joka päivä, viininmaistajaiset kolmella eri viinitilalla matkaohjelman mukaan, jokilaivamatkat, retket ja sisäänpääsyt matkaohjelman mukaisesti, suomenkielisen oppaan palvelut koko matkan ajan, tilausajokuljetukset bussilla ohjelman mukaan, toimisto- ja palvelumaksut.

Lisämaksusta: Yhden hengen huone 180 €, istumapaikkavaraukset Finnairin lennoille.

Pidätämme oikeudet mahdollisiin hinta-, aikataulu- ja ohjelmamuutoksiin. Hinnat perustuvat helmikuussa 2018 voimassa oleviin valuutta- ja verotietoihin. Matka edellyttää normaalia liikuntakykyä.

Varaukset ja lisätiedot:

Kon-Tiki Tours/MatkaSeniorit sähköpostitse info@kontiki.fi tai 09 466 300 tai verkkokaupassa www.kontiki.fi

